

دستور العمل

ویرایش نخست

پیوست فرهنگی اجتماعی

سرای دانشجویی مجردی

(خوابگاه دانشجویان مجرد)

معاونت فرهنگی و دانشجویی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

تابستان ۱۴۰۳

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

مقدمه

«هر دانش، فناوری و محصولی که در یک جامعه تولید می‌شود، محتوا و بار فرهنگی آن جامعه را نیز با خود داشته و منتقل می‌نماید. وقتی ما می‌خواهیم ساختمان بسازیم و شهرسازی کنیم، در واقع با این کار داریم فرهنگی را ترویج می‌کنیم، یا تولید می‌کنیم و یا اشاعه می‌دهیم. وقتی تولید اقتصادی هم می‌کنیم، در واقع داریم از این طریق فرهنگی را تولید می‌کنیم، یا اشاعه می‌دهیم، یا اجرا می‌کنیم. اگر در سیاست خارجی مذاکره‌ای می‌کنیم و تصمیمی می‌گیریم، عیناً همین معنا وجود دارد» (مقام معظم رهبری، ۱۳۸۱)

جملات فوق مبین این واقعیت است که فرهنگ در تمامی ابعاد و فعالیت‌ها هم تاثیرگذار است و هم تاثیرپذیر. اهمیت و ضرورت پیوست فرهنگی اجتماعی از دو منظر قابل توجه است. منظر اول به مبانی و جهان بینی حاکم بر انقلاب و نظام جمهوری اسلامی توجه دارد. این جهان بینی منظومه تفکر دینی حاکم بر این نظام است که به عنوان منظومه فکری انقلاب اسلامی و جهت‌بخش اصلی به شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی و مولفه اصلی قدرت جمهوری اسلامی قدرت نرم مبتنی بر آرمان‌ها، باورها و ارزش‌های اسلامی است. این قدرت نرم روح حاکم بر فرهنگ مطلوب تبیین‌گر مهندسی اجتماعی جامعه اسلامی است. بنابراین بر اساس این پارادایم فرهنگ، مقوم و جهت‌بخش اصلی حوزه‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی است. در راستای عینی شدن حضور فرهنگ بر کلیه روابط، فعالیت‌ها و ساختارهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی نیاز به یک ابزار و راهبرد دارد و آن پیوست فرهنگی اجتماعی است و تا زمانی که پیوست فرهنگی اجتماعی در سطوح مختلف جامعه محقق نشود مبحث تمدن‌سازی نظام نوین اسلامی در ریل منطقی و ابزاری خود قرار نمی‌گیرد. بنابراین هم به لحاظ مبانی دینی حاکم بر نظام جمهوری اسلامی و هم اهداف غایی و آرمانی آن، پیوست فرهنگی اجتماعی یک ضرورت و اهمیت راهبردی دارد. از منظری دیگر هر اقدام و فعالیت عمرانی به ویژه پروژه‌های کلان مقیاس، دارای تأثیرات فرهنگی و اجتماعی مثبت و منفی و همچنین تأثیرات غیرقابل پیش‌بینی هستند که گاه اثرات آنها بسیار گسترده و پایدار است. غلبه نگاه اقتصادی و سیاسی به پروژه‌های عمرانی، باعث بی‌توجهی به مسائل و معضلات فرهنگی و اجتماعی می‌شود که ممکن است در جریان این اقدامات ایجاد گردد. از این روی خلأ وجود راهکاری که بتواند به درستی و به شکل کاربردی نقش عنصر فرهنگ را در سایر حوزه‌ها و نظامات، اعمال نموده و در هر پروژه و فعالیتی عناصر انسانی، فرهنگی و اجتماعی را در اولویت سیاست‌گذاری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و امور اجرایی قرار دهد؛ به‌طور جدی احساس می‌شود.

دانشگاه و زیرمجموعه‌های آن، علاوه بر اینکه محلی برای یادگیری و تامین نیازهای آموزشی دانشجویان هستند، بایستی به عنوان جایگاهی برای رشد سلامت جسمی و روحی جوانان و افزایش دهنده سطح آگاهی و فرهنگ ایشان از طریق ایجاد بستری جهت گردهمایی افراد مختلف با فرهنگ‌های مختلف و دغدغه‌های متفاوت در کنار یکدیگر باشد. یکی از ضروری‌ترین نیازهای دانشجویان غیر بومی خوابگاه و محل اسکان است. سرای دانشجویی (خوابگاه دانشجویان)، بستر حضور و تعامل جمعیت انسانی متنوع از دانشجویان و گروه‌های مختلف ساکن در سرای (خوابگاه) دانشجویی است. از این رو مبتنی بر اقتضاء و رخدادهای طبیعی در سازه‌های فوق؛ نیازمند یک مهندسی فرهنگی و اجتماعی می‌باشیم. این مهندسی با ابزاری تحت عنوان پیوست فرهنگی اجتماعی، غایت و مطلوبش شناخت توجه و سازگاری این پدیده شهری با تمام تبعات و جوانبش با اقتضانات فرهنگ ایرانی اسلامی و پیش‌برندگی و مصونیت در این زمینه است.

دستورالعمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

دستورالعمل حاضر فرایند و اقدامات لازم برای تهیه پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویی و همچنین ابزارهای مورد نیاز را در اختیار مدیران ارجمند قرار می‌دهد و راهنمای عملی آنان در مطالعات پیوست فرهنگی اجتماعی این اماکن است. در صورت نیاز به اطلاعات بیشتر، مطالعات تفصیلی پیوست فرهنگی اجتماعی در سند پشتیبان این دستورالعمل موجود است.

ماده ۱: تعاریف و اصطلاحات پایه و مبنا

۱- وزارت: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بخشی از بدنه دولت است که توسعه خدمات و تولید نظام سلامت در کشور را از طریق آموزش، نظارت و ارائه خدمات آموزشی، پژوهشی، بهداشتی، درمانی و توانبخشی سلامت و نهادینه سازی آن در جامعه را بر عهده دارد.

۲- دانشگاه/دانشکده: منظور دانشگاه‌ها و دانشکده‌های مستقل علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی و مراکز و مؤسسات آموزشی و پژوهشی تحت پوشش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است.

۳- دانشجوی: شامل همه مقاطع تحصیلی کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکتری حرفه‌ای، دستیاری تخصصی و phd و فوق تخصص می‌باشد.

۴- سرای دانشجویی/خوابگاه دانشجویی: خوابگاه‌های دانشجویی یا سراهای دانشجویی بخشی از محیط دانشگاه و کلیه مقررات اداری و انضباطی جاری دانشگاه در آن حاکم است و دانشجویان حائز شرایط در طول تحصیل به صورت فردی یا گروهی، قسمتی از اوقات خود را در شبانه روز برابر مقررات مربوط در آن مکان می‌گذرانند. خوابگاه‌های دانشجویی را می‌توان به مثابه جوامعی برای یادگیری تلقی کرد که در آن با تبدیل خوابگاه به محیطی ایمن و حمایتی با افزایش فعالیت‌های فوق برنامه می‌توان به تقویت نگرش معنوی، فضایل اخلاقی، رشد مهارت‌های زندگی و سازگاری و تعامل بیشتر با محیط اجتماعی، قانون مداری، مسئولیت‌پذیری و مشارکت در اداره امور جامعه دست یافت. در این دستورالعمل منظور از سرا / خوابگاه، سرای/ خوابگاه دانشجویان مجرد است.

۵- پیوست فرهنگی اجتماعی: پیوست فرهنگی، در بند یازده کلیات نقشه مهندسی کشور، اینگونه تعریف شده است: «پیوست فرهنگی سندی است مشتمل بر مطالعات کارشناسی، مبین پیش‌بینی پی‌آمدهای فرهنگی و اعمال الزامات و استانداردهای مربوط در هر نوع طرح؛ تصمیم و اقدام کلان فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، حقوقی و قضایی متناسب با مقتضیات و شرایط جامعه در چارچوب نقشه مهندسی فرهنگی کشور.

۶- کاربست پیوست فرهنگی اجتماعی: سندی است که در قالب مجموعه‌ای از شاخص‌ها و راهبردهای عملیاتی در هر فعالیت است که راهنمای عملی تهیه پیوست فرهنگی اجتماعی می‌باشد.

۷- شاخص‌های پیوست فرهنگی: به متغیرهای اصلی و مهمی اطلاق می‌شود که براساس شاخص‌های نقشه مهندسی فرهنگی در فرایند تبیین آثار و پیامدهای فرهنگی اجتماعی، راهکارهای اصلاحی و اعمال ارزشیابی و نظارت بفرایند تهیه، تدوین و اجرای پیوست‌های فرهنگی اجتماعی تعیین شده و با روش علمی اندازه‌گیری و برای تعیین میزان موفقیت اجرای پیوست فرهنگی اجتماعی و آثار آن در هر فعالیت بدان استناد می‌شود.

۸- شورای راهبردی پیوست: شورای راهبردی پیوست فرهنگی اجتماعی سرای (خوابگاه) دانشجویی، شورایی است در سطح دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی که مسئولیت پیگیری، نظارت و ارزیابی امور مرتبط با پیوست فرهنگی اجتماعی سرای (خوابگاه) دانشجویی را بر عهده دارد و به اختصار «شورای راهبردی» خوانده می‌شود.

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

۹- دبیرخانه پیوست: دبیرخانه شورای راهبردی در معاونت دانشجویی و فرهنگی ستاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تشکیل می‌شود و در آیین نامه به اختصار «دبیرخانه» خوانده می‌شود.

ماده ۲: اهداف

- ۱- شناسایی شاخص‌های کلیدی و ملاحظات فرهنگی اجتماعی در احداث سرای (خوابگاه) دانشجویی
- ۲- ارائه راهکار برای الزامات فرهنگی اجتماعی احداث سرای (خوابگاه) دانشجویی
- ۳- توانمندسازی مشاورین برای پیوست‌نگاری فرهنگی اجتماعی در سرای (خوابگاه) دانشجویی
- ۴- تدوین معیارهای نظارت بر پیوست فرهنگی اجتماعی و چگونگی اعمال اصلاحات در آن

ماده ۳: ساختار، وظایف و مسئولیت‌ها

بالاترین مرجع تصمیم‌گیری و تصویب فرایند اجرایی پیوست در دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی، شورای راهبردی می‌باشد که اعضای آن به شرح زیر می‌باشند و بر حسب درخواست معاونت دانشجویی و فرهنگی تشکیل جلسه می‌دهد:

- الف- رئیس دانشگاه/ دانشکده یا نماینده تام‌الاختیار ایشان به عنوان رئیس شورا
- ب- معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه/ دانشکده به عنوان نایب رئیس
- ج- معاون توسعه و مدیریت منابع دانشگاه/ دانشکده
- د- مسئول دفتر نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه یا نماینده تام‌الاختیار ایشان
- ه- معاون آموزشی دانشگاه/ دانشکده یا نماینده ایشان
- و- مدیر امور دانشجویی دانشگاه/ دانشکده به عنوان دبیر شورا
- ز- مدیر امور فرهنگی دانشگاه/ دانشکده
- ح- مسئول دفتر فنی دانشگاه/ دانشکده
- ط- رئیس اداره مشاوره و سلامت روان دانشجویان یا مسئول مرکز مشاوره مبتنی بر سبک زندگی ایرانی-اسلامی در دانشگاه/ دانشکده
- ی- دو نفر دانشجو (یک دانشجوی دختر و یک دانشجوی پسر) با معرفی مسئول بسیج دانشجویی دانشگاه/ دانشکده
- ک- یک نفر متخصص و صاحب نظر حوزوی در زمینه فقه، فرهنگ و تربیت اسلامی با معرفی مسئول دفتر نهاد دانشگاه/ دانشکده و تأیید رئیس شورا
- ل- یک نفر متخصص و صاحب نظر دانشگاهی در رشته علوم اجتماعی با معرفی معاونت دانشجویی و فرهنگی دانشگاه/ دانشکده و تأیید رئیس شورا

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

م- یک نفر متخصص یا صاحب نظر دانشگاهی در رشته معماری اسلامی با معرفی معاونت دانشجویی و فرهنگی دانشگاه / دانشکده و تأیید رئیس شورا

ن- رئیس اداره خوابگاه ها / سراهای دانشجویی

تبصره ۱: دبیرخانه پیوست با حضور اعضای متناظر شورای راهبردی پیوست در سطح وزارت متبوع تشکیل و با درخواست معاونت دانشجویی و فرهنگی ستاد، جلسه را برگزار می نماید.

تبصره ۲: جلسات با حضور دو سوم اعضاء تشکیل و مصوبات آن با حد نصاب اکثریت اعضای حاضر لازم الاجرا است.

۲- وظایف شورای راهبردی

الف- سیاستگذاری و برنامه ریزی به منظور اجرای پیوست

ب- تأیید شرایط خوابگاه و نیازمندی اجرای پیوست

ج- نظارت بر روش ها، فرآیندها، کاربردها و چگونگی اجرای پیوست

د- تأیید و ارائه گزارش های دوره ای حاصل از پیامدهای سنجش فعالیت ها و طرح های خوابگاهی به ریاست دانشگاه و دست اندرکاران ذی ربط

۳- وظایف و مسئولیت های دبیرخانه

الف- فرهنگ سازی جهت تبیین جایگاه، ارزش و کارکرد پیوست در سطح دانشگاه/ دانشکده

ب- دریافت فهرست عناوین طرح ها، برنامه ها، اقدامات و پروژه های خوابگاهی از دانشگاه/ دانشکده و همچنین معاونت توسعه مدیریت و منابع وزارت متبوع با جزئیات کامل (عنوان پروژه، زمان شروع و اتمام، میزان بودجه و غیره) به منظور پیشنهاد مصادیق فعالیت ها و طرح های خوابگاهی که نیازمند تهیه پیوست می باشد

ج- تبیین و ارائه چهارچوب شرح خدمات و نحوه تهیه و هزینه های اجرای پیوست برای پروژه های خوابگاهی و همچنین پیشنهاد مورد نظر به شورای راهبردی

د- نظارت بر اصل اجرای پیوست، نحوه تحویل گیری و ارائه نتایج اقدامات انجام شده به شورای راهبردی به منظور افزایش نقاط قوت و کاهش نقاط ضعف

ه- شناسایی و رتبه بندی دانشگاه/ دانشکده در جهت اجرای پیوست و ارائه به دبیرخانه به منظور تقدیر از آنها

و- ارتباط مستمر با شورای راهبردی دانشگاه/ دانشکده

ز- برنامه ریزی آموزشی و توانمندسازی افراد ذی ربط در دانشگاه/ دانشکده با هدف ارتقاء و به روزرسانی دانش سازمانی ایشان

دستورالعمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

ح- اصلاح آیین نامه ها در صورت نیاز و درخواست شورای راهبردی دانشگاه/دانشکده با توجه به سیاست ها و اسناد بالادستی

ماده ۴: فرآیند پیوست فرهنگی اجتماعی

پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویی در ۶ مرحله کلان صورت می پذیرد که به شرح زیر است:

۱- بررسی ماهیت، ابعاد، اهداف و کارکرد سرای (خوابگاه) دانشجویی

۲- شناخت بوم فرهنگی اجتماعی منطقه اجرای سرای (خوابگاه) دانشجویی

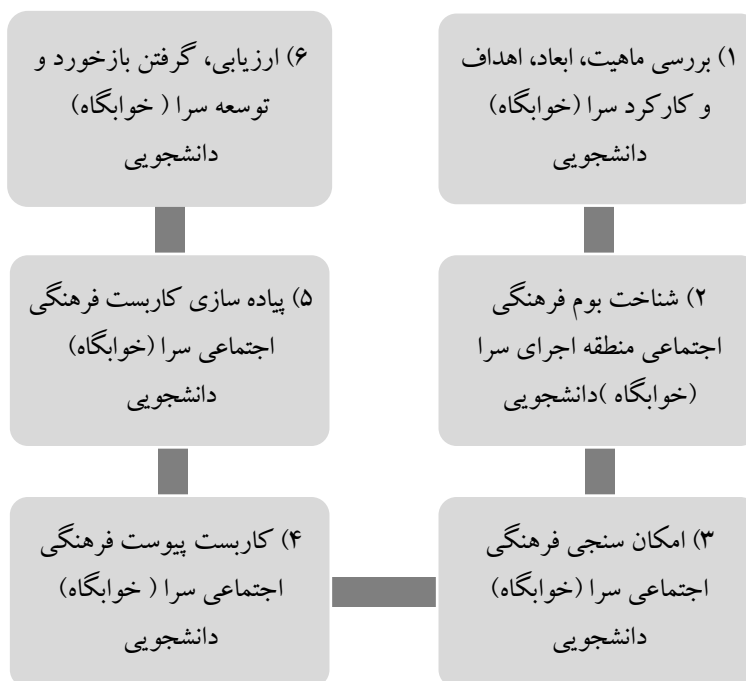
۳- امکان سنجی فرهنگی اجتماعی احداث سرای (خوابگاه) دانشجویی

۴- کاربری پیوست فرهنگی اجتماعی سرای (خوابگاه) دانشجویی

۵- پیاده سازی کاربری پیوست فرهنگی اجتماعی سرای (خوابگاه) دانشجویی

۶- ارزیابی، گرفتن بازخورد و توسعه اجرای شاخص های پیوست در سراهای (خوابگاه های) دانشجویی

این دستورالعمل نیز بر اساس مراحل پیش گفته تدوین شده و مدیران محترم دانشگاه/دانشکده و مشاورین پروژه های سراهای (خوابگاه های) دانشجویی بایستی طبق مراحل ذیل نسبت به تهیه پیوست فرهنگی اجتماعی سرا (خوابگاه دانشجویی) اقدام نمایند.

نمودار ۱: فرآیند تدوین دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی سرای (خوابگاه) دانشجویی

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

۱- بررسی ماهیت، ابعاد، اهداف و کارکرد فعالیت

در اولین مرحله باید ویژگی‌های احداث خوابگاه دانشجویی مطالعه و توصیف شود. در خلال این توصیف است که معلوم می‌شود نوع، کارکرد، قلمرو و اهداف این پروژه چیست. به همین منظور برای شناخت احداث خوابگاه دانشجویی بر اساس پیوست ۱ (شناسنامه پروژه) موارد زیر بایستی مورد مطالعه قرار گیرد:

الف: قلمروهای احداث خوابگاه دانشجویی: محدوده اجرای احداث خوابگاه دانشجویی، از لحاظ گستره جمعیتی شامل جمعیت تحت تاثیر فعالیت اعم از جمعیت مستقیم که در طرح‌نامه فعالیت پیش‌بینی شده است و جمعیت غیرمستقیم که در پیرامون محدوده جغرافیایی پروژه هستند و از خوابگاه دانشجویی استفاده می‌نمایند.

ب: محل اجرای فعالیت: مطالعه در رابطه با شاخص‌های مندرج در جدول ۱، برای تعیین محدوده احداث خوابگاه دانشجویی و مشخصات آن لازم است و نقشه‌های مربوطه به همراه مطالعات پیوست می‌شود.

ج: منطقه تاثیر: منطقه‌ی تاثیر خوابگاه دانشجویی، به آن بخش از پهنه‌ی جغرافیایی پیرامون پروژه گفته می‌شود که به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم، موثر و یا متاثر از اجرای آن می‌باشد.

د: اهداف اصلی و سیاست‌ها: اهداف احداث خوابگاه دانشجویی و سیاست‌های اجرایی در این زمینه را شامل می‌شود.

ه: دستاورد فعالیت: خروجی مورد انتظار از احداث خوابگاه دانشجویی در این بخش مشخص می‌شود.

و: مستندات قانونی و علمی مرتبط با فعالیت: هرگونه مطالعه علمی و مصوبه قانونی در رابطه با خوابگاه دانشجویی، احصا می‌گردد.

ز: مستندات پیرامون فعالیت‌های مشابه: اطلاعات و مستندات مربوط به احداث خوابگاه دانشجویی که قبلاً به اجرا در آمده را در این قسمت جمع‌آوری می‌شود.

ح: بودجه: اعتبار پیش‌بینی شده برای خوابگاه دانشجویی مشخص می‌شود.

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

جدول ۱: شناخت محدوده احداث خوابگاه دانشجویی

شناخت محدوده احداث خوابگاه دانشجویی		
مصادر مطالعه و روش کسب اطلاعات	شاخص	موضوع شناختی
<ul style="list-style-type: none"> • مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای • استفاده از اطلاعات شهرداری • بررسی نقشه‌های شهری 	<ol style="list-style-type: none"> ۱- وسعت شهر به کیلومترمربع ۲- شناخت محدوده شرق و غرب و شمال و جنوب شهر ۳- شهرهای اطراف ۴- جمعیت شهر و شهرهای اطراف (نسبت جنسی، جمعیت شهری و روستایی و گروه‌های سنی) ۵- جایگاه کلی طبیعی: پهنه استقرار شهر و حد طبیعی فضای جغرافیایی 	شناخت کلی شهر
<ul style="list-style-type: none"> • مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای (طرح تفصیلی، سند آمایش و ...) • استفاده از اطلاعات شهرداری • بررسی نقشه‌های شهری 	<ol style="list-style-type: none"> ۱- کاربری‌های مسکونی، تجاری، شبکه معابر، زمین‌های بایر، فضای سبز و نظامی ۲- کاربری‌های فرا منطقه‌ای و بین‌المللی ۳- عناصر طبیعی؛ از جمله باغات و فضای سبز، زمین‌های باز و بایر، کوهستان، رود و دره‌های جاری در منطقه ۴- باشگاه‌های ورزشی، وزارتخانه‌ها و نهادهای دولتی ۵- فضاهای کار و فعالیت در سطح منطقه 	پهنه‌بندی کاربری زمین خوابگاه دانشجویی
<ul style="list-style-type: none"> • مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای (طرح تفصیلی، سند آمایش و ...) • استفاده از اطلاعات شهرداری • بررسی نقشه‌های شهری 	<ol style="list-style-type: none"> ۱- بررسی موقعیت مکانی خوابگاه دانشجویی ۲- وضعیت بناها و ساختمان‌های هم‌جوار خوابگاه دانشجویی ۳- بررسی موقعیت محدوده طرح از نظر طرح هادی یا جامع و یا تفصیلی ۴- ترکیب سطح و سهم کاربری‌های موجود در حوزه نفوذ مستقیم خوابگاه دانشجویی (مسکونی، تجاری، اداری، پارک و فضای سبز، کارگاهی، ورزشی، تجهیزات و تأسیسات، دسترسی‌ها و معابر) ۵- بررسی راه‌های دسترسی به خوابگاه دانشجویی ۶- مطالعه موقعیت ورودی‌ها و خروجی‌های خوابگاه دانشجویی ۷- بررسی محدوده حوزه نفوذ خوابگاه دانشجویی 	شرایط کلی احداث خوابگاه دانشجویی

❖ ملاحظات اجرایی:

این اطلاعات از طریق منابع اعلام شده یا دیگر منابع و روش‌ها قابل احصا و جمع‌آوری است. اطلاعات جمع‌آوری شده در فرم شناسنامه پروژه (پیوست ۱) که در پیوست آورده می‌شود ثبت می‌گردد. دقت در احصای اطلاعات در فرم مذکور به طور طبیعی سطح و عمق شناخت نسبت به چپستی موضوع و فعالیتی که قرار است براساس آن مراحل پیوست فرهنگی اجتماعی اجرا شود را افزایش می‌دهد و تاثیرش را در کیفیت اجرای درست و دقیق مراحل بعدی خواهد گذاشت.

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

۲- شناخت بوم فرهنگی اجتماعی منطقه اجرای خوابگاه دانشجویی

در این مرحله وضعیت موجود محیط فرهنگی اجتماعی منطقه اجرای خوابگاه دانشجویی، به صورت کامل توصیف می‌شود. این توصیف مبنایی برای نشان دادن میزان تغییرات و تأثیرات ناشی از اجرای پروژه خواهد بود. این امر به طور خاص و ویژه در مباحث پیوست فرهنگی اجتماعی موضوعیت و اولویت دارد. به طوری که در جریان اتخاذ تصمیم اولیه برای طراحی و انجام یک فعالیت، اثرپذیری متقابل شرایط فرهنگی اجتماعی محیط اجرایی و فعالیت، باید مورد بررسی قرار گیرد. منطقه احداث خوابگاه دانشجویی می‌تواند درون دانشگاه یا بیرون از آن باشد. لذا شاخص-های شناسایی بوم منطقه احداث خوابگاه دانشجویی مبتنی بر درون یا بیرون از دانشگاه بودن خوابگاه انتخاب می‌شوند.

۲-۱- ذینفعان

افراد، گروه‌ها و یا نهادهایی هستند که در احداث خوابگاه دانشجویی به نحوی بر آن‌ها تاثیرگذار بوده و یا آن‌ها آن‌ها بر پروژه تأثیر می‌گذارند، اعم از اینکه بالفعل باشند و یا بالقوه، مربوط به حین اجرای احداث خوابگاه دانشجویی باشند و یا بعد از آن، به صورت مستقیم تاثیرپذیر و یا تاثیرگذار باشند و یا غیر مستقیم، تأثیر و تأثر مثبت داشته باشند و یا منفی، شهری باشند و یا فراتر از آن، مربوط به شهرداری باشد و یا سایر ارگان‌ها و نحوه ارتباط آن‌ها با خوابگاه دانشجویی مشخص می‌شود.

بر این اساس با همفکری و مشورت با خبرگان و کارشناسان و پاسخگویی به سوالات فوق الذکر فهرست ذینفعان خوابگاه دانشجویی تهیه شد. اسامی ذینفعان بایستی پس از شناسایی در بوم‌شناسی منطقه احداث خوابگاه دانشجویی (پیوست ۲) درج شود.

جدول ۲: ذینفعان احداث خوابگاه دانشجویی

نهادهای ذینفع	
• شورای عالی انقلاب فرهنگی	• استانداری / فرمانداری
• سازمان برنامه و بودجه	• انبوه سازان / شرکت خصوصی ساخت و ساز
• وزارت	• اداره آب و فاضلاب شهر
• صندوق رفاه دانشجویان	• شرکت توزیع برق استان
• دانشگاه / دانشکده	• شرکت گاز استان
• معاونت فرهنگی و دانشجویی دانشگاه / دانشکده	• شرکت مخابرات
• سازمان نظام مهندسی	• دانشجویان
• نیروی انتظامی	• خیرین و موسسات خیریه
• شهرداری	

۲-۲- نشانه‌های هویتی

دستورالعمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

بررسی و شناخت ابعاد و جهت‌گیری دینی، انقلابی و ملی در منطقه تاثیر فعالیت شامل شناسایی اماکن هویتی شاخص و میزان استقبال مردمی از آنها؛ احصای اطلاعات مربوط به مشاهیر منطقه؛ شناسایی سنت‌ها و ارزش‌های بومی و اصیل و بررسی وضعیت تعلقات و پایبندی به آن و همچنین شناسایی و بررسی وضعیت نمادها و ظواهر هویتی و در نهایت بررسی وضعیت هم‌بستگی اهالی و وجود تعلقات محلی می‌باشد.

جدول ۳: شناخت نشانه‌های هویتی منطقه مورد مطالعه احداث خوابگاه دانشجویی

منابع مطالعه و روش کسب اطلاعات	شاخص	مؤلفه شناختی	شناخت هویت شهر
<ul style="list-style-type: none"> • مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای • استفاده از اطلاعات شهرداری‌ها • بررسی نقشه‌های شهری 	<p style="text-align: center;">در پهنه مرکزی شهر</p> <p>۱- مرکز شهری تجاری - تفریحی</p> <p>۲- مرکز فرا شهری رسانه‌ای - هنری (صداوسیما و پیرامون)</p> <p>۳- مرکز فرا شهری فعالیت‌های نوین شهر</p> <p>۴- مرکز فرا شهری تاریخی</p> <p>۵- مرکز شهری تاریخی-مذهبی</p> <p style="text-align: center;">در پهنه‌های پیرامونی شهر</p> <p>۱- مرکز گردشگری و خدمات مجموعه شهری</p> <p>۲- مرکز فناوری و صنعت پالایش‌شده مجموعه شهری</p>	<p style="text-align: center;">شناخت مراکز شهری و فرا شهری</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای • بررسی نقشه‌های شهری • بررسی اطلاعات سازمان محیط‌زیست 	<p>۱- مؤلفه‌های ساختار طبیعی: رودها، دره‌ها، جنگل‌ها و مراتع و ...</p> <p>۲- مؤلفه‌های نقطه‌ای: چشمه، آب‌انبار، یخچال‌ها</p> <p>۳- مؤلفه‌های نقطه‌ای- خطی شهر: قنات‌ها</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای • استفاده از اطلاعات شهرداری‌ها • بررسی نقشه‌های شهری • بررسی اطلاعات سازمان راه و شهرسازی • بررسی اطلاعات سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی 	<p>۱- شاخص‌های کانونی و نقطه‌ای شهری شامل: دروازه‌های شهری و میدان‌ها</p> <p>۲- فضاهای شاخص شهری شامل محله‌های قدیمی و ساختمان‌های مسکونی</p> <p>۳- عناصر خطی- ساختاری شاخص شامل خیابان‌ها و بزرگراه‌ها</p> <p>۴- شاخص‌های خطی - نقطه‌ای تاریخی و کالبدی شامل: امامزاده‌ها، مساجد، مراکز آموزشی، آرامگاه‌ها، تکیه‌ها، موزه‌ها، کاخ‌ها، قهوه‌خانه‌ها، باغات، ابنیه و عمارت‌های تاریخی، فرهنگسراها، پارک‌ها</p>	<p style="text-align: center;">مؤلفه‌های مصنوع هویت شهر</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای (مردم شناسی) • استفاده از اطلاعات شهرداری‌ها • بررسی اطلاعات سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی • مصاحبه کیفی 	<p>۱- نحوه اعمال آداب و رسوم، اعتقادات و سیره</p> <p>۲- روش زندگی ساکنان شهر</p> <p>۳- گویش و لهجه</p> <p>۴- گرایش دینی و مذهبی</p> <p>۶- مشاهیر علمی و قومی</p>	<p style="text-align: center;">مؤلفه‌های انسانی هویت شهر</p>

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

❖ ملاحظات اجرایی:

هر یک از مؤلفه‌های ذکرشده در جدول فوق، باید بر اساس شاخص‌های بیان شده، برای شهر و مناطقی که خوابگاه دانشجویی در آن احداث می‌شود با استفاده از منابع و روش ارائه شده و یا هر ابزار روشی خاصی مورد سنجش و آزمون قرار گیرد و اطلاعات مورد نیاز برای شناخت هویت شهر و منطقه برای احداث خوابگاه دانشجویی احصا شود. در همین رابطه در پیوست ۳ این دستورالعمل چک‌لیست اطلاعاتی که باید در این بخش جمع‌آوری گردد، برای راهنمایی و کمک به مشاور ارائه می‌گردد. مشاور می‌تواند با بهره‌گیری از این چک‌لیست‌ها مطالعات مورد نظر را از منابع معرفی شده به دست آورد و در فرم بوم‌شناسی منطقه احداث خوابگاه دانشجویی (پیوست ۲) ثبت نماید.

دستورالعمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

۲-۳- سرمایه اجتماعی

شناخت و بررسی وضعیت اعتماد عمومی اجتماعی (اعتماد، حسن ظن و رضایت مردم نسبت به تصمیمات و اقدامات حاکمیت من جمله احداث خوابگاه دانشجویی، اعتماد و حسن ظن مردم به یکدیگر)؛ بررسی وضعیت مشارکت عمومی اجتماعی (وضعیت تعامل و ارتباطات دانشجویان با مجموعه‌های مرتبط با دانشگاه/دانشکده، عضویت، حضور و یا همکاری در امور خیریه، تشکل‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن‌ها) و انجمن‌های دانشجویی و بررسی وضعیت انسجام اجتماعی) و همیاری و همکاری دانشجویان در مقابله با مشکلات و مسائل دانشگاه و ملی و وضعیت اتحاد و عدم اختلاف بین گروه‌های دانشجویی در منطقه تاثیر احداث خوابگاه دانشجویی را در بر می‌گیرد. روش جمع‌آوری اطلاعات برای سنجش سرمایه اجتماعی استفاده از روش مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای مانند موج سوم ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان و همچنین پرسشنامه است.

جدول ۴: شاخص‌های سنجش سرمایه اجتماعی مرتبط با احداث خوابگاه دانشجویی

ابعاد	مؤلفه	شاخص
کلان	پنداشت نسبت به عملکرد نظام در رفع و حل مشکلات مرتبط با خوابگاه دانشجویی	۱- احداث خوابگاه دانشجویی به‌عنوان راهی برای کم کردن تبعیض و نابرابری بین دانشجویان در دسترسی به امکانات رفاهی برای ادامه تحصیل ۲- احداث خوابگاه دانشجویی به‌عنوان راهی برای کم کردن هزینه‌های تحصیل ۳- احداث خوابگاه دانشجویی به‌عنوان راهی برای امنیت‌بخشی و رونق به برخی از دانشگاه‌ها
	پنداشت نسبت به موفقیت نهادی در انجام وظایف مرتبط با خوابگاه دانشجویی	۱- پنداشت مثبت نسبت به توانایی دولت در خصوص احداث خوابگاه دانشجویی ۲- پنداشت مثبت نسبت به توانایی وزارت بهداشت و آموزش پزشکی در خصوص احداث خوابگاه دانشجویی ۳- پنداشت مثبت نسبت به توانایی دانشگاه علوم پزشکی در خصوص احداث خوابگاه دانشجویی ۴- پنداشت مثبت نسبت به توانایی سایر سازمان‌های مربوط در خصوص احداث خوابگاه دانشجویی
	پنداشت نسبت به نیکویی جامعه	۱- وجود همکاری بین سازمان‌ها و بخش‌های مختلف دولتی و غیردولتی در جریان احداث خوابگاه دانشجویی ۲- عدم وجود فرصت‌طلبی و سوءاستفاده از موقعیت‌سازمانی افراد مربوط در جریان احداث خوابگاه دانشجویی
	ارزیابی نسبت به آینده دانشگاه با احداث خوابگاه دانشجویی	۱- ارزیابی مطلوب نسبت به آینده دانشگاه با وجود خوابگاه دانشجویی ۲- ارزیابی مطلوب نسبت به وضعیت رفاهی دانشجویان در آینده با وجود خوابگاه دانشجویی

دستور العمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

ابعاد	مؤلفه	شاخص
		۳- ارزیابی مطلوب نسبت به کاهش وضعیت آسیب‌های اجتماعی در دانشگاه با وجود خوابگاه دانشجویی
میانی	اعتماد به سازمان‌های درگیر احداث خوابگاه دانشجویی	۱- اعتماد به وزارت بهداشت در خصوص روند احداث خوابگاه دانشجویی و مسائل مربوطه ۲- اعتماد به دانشگاه در خصوص روند احداث خوابگاه دانشجویی و مسائل مرتبط با آن ۳- اعتماد به سایر سازمان‌های مرتبط با روند احداث خوابگاه دانشجویی
	کیفیت خدمات سازمانی در احداث خوابگاه دانشجویی	۱- ارزیابی مثبت نسبت به کیفیت خدمات ارائه‌شده توسط وزارت بهداشت در احداث خوابگاه دانشجویی ۲- ارزیابی مثبت نسبت به کیفیت خدمات ارائه‌شده توسط دانشگاه/دانشکده در احداث خوابگاه دانشجویی ۳- ارزیابی مثبت نسبت به کیفیت خدمات ارائه‌شده توسط سایر سازمان‌های مربوط در احداث خوابگاه دانشجویی
	عملکرد و پاسخگویی مسئولین درگیر احداث خوابگاه دانشجویی	۱- ارزیابی مثبت نسبت به عملکرد و پاسخگویی وزارت بهداشت در مسائل مختلف احداث خوابگاه دانشجویی ۲- ارزیابی مثبت نسبت به عملکرد و پاسخگویی دانشگاه علوم پزشکی در مسائل مختلف احداث خوابگاه دانشجویی
	اعتماد تعمیم‌یافته (اعتماد به گروه‌های شغلی و حرفه‌ای درگیر احداث خوابگاه دانشجویی)	۱- اعتماد به مهندسان (جنبه علمی) درگیر احداث خوابگاه دانشجویی ۲- اعتماد به پیمان‌کاران (جنبه تجربی و عملیاتی) درگیر احداث خوابگاه دانشجویی ۳- اعتماد به کارمندان دانشگاه (جنبه تأمین بودجه، تسهیل، عدالت) درگیر احداث خوابگاه دانشجویی
	ویژگی‌ها و ارزش‌های اخلاقی مسئولین درگیر احداث خوابگاه دانشجویی	۱- ارزیابی مثبت از عمل به قول و وعده‌های مسئولین مرتبط با احداث خوابگاه دانشجویی ۲- ارزیابی مثبت از لیاقت و شایستگی مسئولین مرتبط با احداث خوابگاه دانشجویی ۳- ارزیابی مثبت از پاسخگویی مسئولین مرتبط با احداث خوابگاه دانشجویی ۴- ارزیابی مثبت از عدم کم‌کاری مسئولین مرتبط با احداث خوابگاه دانشجویی ۵- ارزیابی مثبت از احساس مسئولیت مسئولین مرتبط با احداث خوابگاه دانشجویی ۶- ارزیابی مثبت از عدم سوءاستفاده از مقام و موقعیت مسئولین مرتبط با احداث خوابگاه دانشجویی

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

شخص	مؤلفه	ابعاد
<p>۱- احترام به حقوق همسایگان و هم‌محله‌ای‌ها در خصوص مسائل احتمالی احداث خوابگاه دانشجویی</p> <p>۲- خیرخواهی و کمک به یکدیگر در خصوص مسائل احتمالی احداث خوابگاه دانشجویی</p> <p>۳- عدم تمایل به قانون‌گریزی در خصوص مسائل احتمالی احداث خوابگاه دانشجویی</p> <p>۴- تمایل به تعاون‌گرایی و همکاری در خصوص مسائل احتمالی احداث خوابگاه دانشجویی</p> <p>۵- داشتن احساس مسئولیت در خصوص مسائل احتمالی احداث خوابگاه دانشجویی در محله</p> <p>۶- تمایل به گذشت و مدارا در خصوص مسائل احتمالی احداث خوابگاه دانشجویی در محله</p>	ویژگی‌ها و ارزش‌های اخلاقی	خرد
<p>۱- داشتن احساس امنیت در محله در جریان احداث خوابگاه دانشجویی</p> <p>۲- داشتن احساس امنیت در محله بعد از احداث خوابگاه دانشجویی</p>	احساس امنیت	

❖ ملاحظات اجرایی:

هر یک از مؤلفه‌های ذکرشده در جدول فوق، باید بر اساس شاخص‌های بیان شده، برای شهر و مناطقی که خوابگاه دانشجویی در آن احداث می‌شود با استفاده از منابع و روش ارائه شده و یا هر ابزار و روشی خاصی مورد سنجش و آزمون قرار گیرد و اطلاعات مورد نیاز برای سنجش سرمایه اجتماعی شهر و منطقه برای خوابگاه دانشجویی احصا شود. مشاور می‌تواند با بهره‌گیری از این شاخص‌ها، داده‌های مورد نظر را به دست آورد و در فرم بوم‌شناسی منطقه احداث خوابگاه دانشجویی (پیوست ۲) ثبت نماید.

همچنین لازم به ذکر است مواردی که محله و شهر در بوم محل احداث خوابگاه دانشجویی مورد بررسی قرار گرفته است مربوط به آن دسته از اماکنی است که خارج از پردیس دانشگاه احداث می‌شود.

دستورالعمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

۲-۴- آسیب‌های اجتماعی - فرهنگی

بررسی میزان و شدت ناهنجاری‌های اخلاقی - فرهنگی (بی‌بند و باری و لاپالی‌گری، روابط نامشروع جنسی، طلاق، نزاع و درگیری خانوادگی)؛ بررسی میزان و شدت ناهنجاری‌های اجتماعی (بیکاری، تکدی‌گری، پارتی بازی، اعتیاد به مواد مخدر، مصرف مشروبات الکلی، سرقت، خودکشی، قمار، وجود تشنج و پرخاشگری، اختلاف‌های همسایگی) و در منطقه تاثیر احداث خوابگاه دانشجویی را شامل می‌شود.

جدول ۵: آسیب‌های اجتماعی محدوده مورد مطالعه قبل از احداث خوابگاه دانشجویی

منابع مطالعه و روش کسب اطلاعات	شاخص	نوع آسیب
<ul style="list-style-type: none"> • اطلاعات نیروی انتظامی منطقه (گزارش دستگیری‌ها و شکایات ثبت‌شده) • اطلاعات شورای مبارزه با مواد مخدر • مشاهده میدانی جهت بررسی اماکن مخروبه و خالی از سکنه 	۱- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ حمل، توزیع و مصرف مواد مخدر ۲- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ گروه‌های سنی و جنسی معتاد به مواد مخدر ۴- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ وجود مکان‌های مخروبه برای مصرف دسته‌جمعی	اعتیاد
<ul style="list-style-type: none"> • اطلاعات نیروی انتظامی منطقه (گزارش دستگیری‌ها و شکایات ثبت‌شده) 	۱- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ سرقت از منازل ۲- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ سرقت‌های خرد ۳- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ دزدی و جیب‌بری ۴- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ زورگیری و اخاذی از مردم	دزدی
<ul style="list-style-type: none"> • اطلاعات نیروی انتظامی منطقه (گزارش دستگیری‌ها و شکایات ثبت‌شده) 	۱- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ درگیری‌های خیابانی ۲- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ درگیری بین همسایگان ۳- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ درگیری‌های قومی-قبیله‌ای	نزاع و درگیری
<ul style="list-style-type: none"> • اطلاعات نیروی انتظامی منطقه (گزارش دستگیری‌ها و شکایات ثبت‌شده) • اطلاعات بهزیستی منطقه (زنان، دختران و کودکان تحت پوشش) 	۱- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ حضور دختران فراری ۲- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ حضور زنان خیابانی ۳- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ وجود امنیت تردد برای زنان و کودکان ۴- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ وجود مزاحمت‌های خیابانی برای زنان	آسیب‌های مرتبط با زنان
<ul style="list-style-type: none"> • اطلاعات بهزیستی منطقه • اطلاعات مرکز پیشگیری و رفع تخلفات شهری 	۱- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ حضور کارتن‌خواب‌ها ۲- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ وضعیت سنی و جنسی کارتن‌خواب‌ها	کارتن‌خوابی

دستورالعمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

منابع مطالعه و روش کسب اطلاعات	شاخص	نوع آسیب
<ul style="list-style-type: none"> • اطلاعات نیروی انتظامی منطقه (گزارش دستگیری‌ها و شکایات ثبت‌شده) • اطلاعات بهزیستی منطقه (زنان، دختران و کودکان تحت پوشش) 	<p>۱- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ حضور نوجوانان و جوانان ولگرد</p> <p>۲- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ تخریب اموال عمومی</p> <p>۶- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ آزار جنسی و جسمی زنان و دختران از جانب جوانان</p>	<p>آسیب‌های مرتبط با نوجوانان و جوانان</p>
<ul style="list-style-type: none"> • بررسی تراکم مسکونی محل احداث خوابگاه و فاصله خوابگاه با مناطق مسکونی • بررسی بافته‌ای فرسوده و در حال تخریب محله • بررسی اطلاعات ترافیکی از سازمان حمل‌ونقل و ترافیک شهری • بررسی میدانی وضعیت امنیت محله به لحاظ نقاط مخروبه و بدون کاربری • بررسی وضعیت ایمنی محله با استفاده از اطلاعات و گزارش‌های نیروی انتظامی 	<p>۱- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ افزایش معضلات ترافیکی برای منازل مسکونی پیرامون خوابگاه</p> <p>۳- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ کاهش ایمنی و کاهش امنیت اجتماعی پیرامون خوابگاه</p> <p>۴- بررسی وضعیت مکان احداث خوابگاه به لحاظ احتمال فرسودگی منازل (ترک‌خوردگی، ریزش دیوارها و جداره‌های منازل در بافت‌های فرسوده) بر اثر احداث خوابگاه</p>	<p>آسیب‌های مرتبط با مناطق مسکونی اطراف خوابگاه دانشجویی</p>

❖ ملاحظات اجرایی:

هر یک از مؤلفه‌های ذکرشده در جدول فوق، باید بر اساس شاخص‌های بیان شده، برای شهر و مناطقی که خوابگاه دانشجویی در آن احداث می‌شود با استفاده از منابع و روش ارائه شده و یا هر ابزار و روشی خاصی مورد سنجش و آزمون قرار گیرد و اطلاعات مورد نیاز برای شناخت آسیب‌های اجتماعی- فرهنگی شهر و منطقه برای احداث خوابگاه دانشجویی احصا شود. در همین رابطه در پیوست ۵ این دستورالعمل چک‌لیست‌های اطلاعاتی که باید در این بخش جمع‌آوری گردد، برای کمک به مشاور ارائه می‌گردد. مشاور می‌تواند با بهره‌گیری از این چک‌لیست‌ها مطالعات مورد نظر را از منابع معرفی شده به دست آورد و در فرم بوم‌شناسی منطقه احداث خوابگاه دانشجویی (پیوست ۲) ثبت نماید.

۳- امکان‌سنجی فرهنگی اجتماعی احداث خوابگاه دانشجویی

امکان‌سنجی تحلیلی از قابلیت‌های اجرای یک ایده است و کمک می‌کند تا پاسخی دقیق به این سؤال اساسی که «آیا باید با این ایده پیشنهادی پیش رفت؟» ارائه شود. مطالعات امکان‌سنجی با در نظر گرفتن نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدهای ناشی از عوامل درون و برون‌سازمانی، با تجزیه و تحلیل موانع دستیابی به هدف ایده مطرح شده نوشته می‌شود و ابزاری برای پیش‌بینی و مدیریت بهتر و لزوم سرمایه‌گذاری را بیان می‌دارد. این مطالعه، پس از مرحله پیدایش ایده و تعریف چارچوب کلی آن از لحاظ مشخصات و کلیات اولیه طرح، ظرفیت ارائه و توسعه خدمات و بوم‌شناسی منطقه اجرای طرح انجام می‌شود. بر این اساس و به منظور پیش‌بینی و کنترل پیامدهای فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی هر فعالیت توسعه‌ای، گزارش مطالعات امکان‌سنجی مبنای تصمیم‌گیری برای تصویب یا عدم تصویب اقدامات توسعه‌ای محسوب می‌شود و لذا اطلاعات و محاسبات در این گزارش بایستی به صورت مستند و مستدل ارائه گردد تا تصمیم‌گیران را در اتخاذ بهترین تصمیم یاری نماید.

امکان‌سنجی فرهنگی اجتماعی احداث خوابگاه دانشجویی با هدف کشف نقاط بحرانی فرهنگی اجتماعی در پروژه است که با بررسی وضعیت فعلی بوم منطقه مورد نظر برای فعالیت و پیش‌بینی وضعیت آتی منطقه پس از اجرای احداث خوابگاه دانشجویی و تاثیرگذاری آن بر منطقه را برآورد می‌نماید. این مرحله مقدمه‌ای بر شناسایی فرصت‌ها و تهدیدات موجود در محیط و در نهایت چشم‌انداز موفقیت احداث خوابگاه دانشجویی می‌باشد. در ساده‌ترین حالت، سه معیار هویت، آسیب‌های اجتماعی و سرمایه اجتماعی بایستی مورد بررسی قرار گیرد و بر اساس این مطالعه درباره اجرای فعالیت تصمیم‌گیری شود. امکان‌سنجی احداث خوابگاه دانشجویی، توانایی پروژه برای موفقیت در چارچوب فرهنگی اجتماعی را ارزیابی می‌کند و نتیجه این ارزیابی سه پاسخ را به تصمیم‌گیران ارائه می‌نماید. این نتایج عبارتند از:

الف: اجرای کامل پروژه: پروژه مورد تأیید و اجرای آن تأثیر منفی بر فضای فرهنگی اجتماعی منطقه ندارد و پیوست فرهنگی اجتماعی زمینه‌های ارتقای فرهنگی اجتماعی منطقه و دانشجویان ساکن را فراهم می‌نماید.

دستورالعمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

ب: اجرای مشروط پروژه: در این حالت مواردی که موجب ایجاد یا تشدید بحران‌های فرهنگی اجتماعی می‌گردد مشخص شده و اجرای پروژه مشروط به پیش‌بینی اقدامات برای رفع زمینه‌های بحران توسط پیوست فرهنگی اجتماعی می‌گردد.

ج: عدم اجرای پروژه: در صورتی که پروژه در این چهار معیار امتیاز لازم را کسب ننماید از اجرای آن بایستی جلوگیری نمود.

در مواجهه با هر یک از این شرایط تصمیم‌گیران، با در نظر گرفتن اولویت‌ها و راهکارهای پیشنهادی و همچنین پذیرش نتایج اجرای خوابگاه دانشجویی، نسبت به اجرا یا عدم اجرای آن اتخاذ تصمیمی می‌نمایند.

❖ ملاحظات اجرایی:

امکان‌سنجی احداث خوابگاه دانشجویی بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده در فرم‌های شماره ۱ و ۲ و با شیوه گروه کانونی در قالب فرم امکان‌سنجی فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویی (پیوست ۷) اقدام می‌گردد.

۱- این فرم می‌بایستی بر اساس مطالعات قبلی، توسط حداقل ۱۵ نفر تکمیل و امتیازات از میانگین این ۱۵ فرم محاسبه می‌شود.

۲- برای تکمیل این فرم بهتر است هفت نفر از مدیران و کارشناسان دانشگاه/دانشکده، سه نفر از مدیران فرهنگی شهر و پنج نفر از کارشناسان فرهنگی اجتماعی که حتی‌الامکان ساکن منطقه تحت تاثیر احداث خوابگاه دانشجویی هستند، مشارکت داشته باشند.

۳- شیوه امتیازدهی براساس شدت تاثیر مولفه از ۰ تا ۱۰ می‌باشد.

۴- در هر یک از معیارها، امتیاز ۳ و کمتر از آن اجرای کامل و امتیاز بین ۳ و ۷ اجرای مشروط پروژه احداث خوابگاه دانشجویی را الزام می‌کند و امتیاز بیشتر از ۷ عدم قابلیت اجرای پروژه و حذف آن را پیشنهاد می‌نماید.

۵- هر کارشناس در این فرم پس از اعمال امتیاز خود می‌بایست شواهد و دلایل استنباط خود را در بخش شواهد ارزیابی منعکس نماید.

دستورالعمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

۴- کاربست پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویی

کاربست پیوست فرهنگی اجتماعی، مجموعه‌ای از الزامات و راهکارهای پیشنهادی و تعیین مرحله کاربرد آن در فعالیت‌های احداث خوابگاه دانشجویی است، که شاخص‌های انتزاعی پیوست فرهنگی اجتماعی را در قالب عبارت متناسب با پروژه و قابل درک برای مخاطب، در یک بسته اختصاصی ارائه نموده است. بر این اساس بر مبنای مطالعات انجام شده در بخش‌های گذشته و همچنین شاخص‌های نظام‌نامه پیوست فرهنگی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، راهکارها و الزاماتی ناظر بر سه بخش طراحی، اجرا و بهره‌برداری استخراج شده‌اند که به‌طور دقیق مشخص می‌کنند که در جهت تحقق هر شاخص چه اقداماتی در هر بخش باید صورت پذیرد. کاربست پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویی شاخص‌های راهبردی، زیر شاخص‌ها، راهکارها و الزامات و مرحله‌ای از پروژه که راهکار و الزام به کار می‌آید را شامل می‌شود.

جدول کاربست پیوست فرهنگی اجتماعی که در ادامه می‌آید، محور ارائه اقدامات برای طراحی و اجرای احداث خوابگاه دانشجویی است و به دو بخش پیشگیرانه و ارتقابخش تقسیم بندی می‌گردند. راهکارهای پیشگیرانه با توجه به پیامدهای منفی ناشی از اجرای پروژه جلوگیری از آثار مخرب آن و راهکارهای ارتقابخش برای تقویت پیامدهای مثبت ناشی از اجرای پروژه خوابگاه دانشجویی پیشنهاد و پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویی بر اساس راهکارها و الزامات ارائه شده در این جداول تدوین می‌شود. مشاورین محترم می‌توانند با مراجعه به جداول کاربست مذکور، اقدامات فرهنگی اجتماعی را برای پیوست فرهنگی اجتماعی طراحی نمایند. اقداماتی که پیشنهاد می‌شوند بایستی پاسخگوی الزامات کاربست و موجب تعالی فرهنگی اجتماعی احداث خوابگاه دانشجویی باشند.

دستورالعمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

جدول ۶: کاربرت شاخص‌ها و ملاحظات پیوست فرهنگی احداث، طراحی و بهره برداری سراهای (خوابگاه‌های) دانشجویی

مقیاس	ناظر به			راهکار	شاخص راهبردی	مولفه
	مجموعه	آپارتمان	بلوک			
مجموعه و بلوک	طراحی و بهره برداری			۱- برگزاری حلقه‌های مطالعاتی و کتابخوانی و گردهای معرفتی و مباحثه دینی در یک فضای هم‌اندیشی و آزاداندیشانه با رویکرد رفع گره‌های ذهنی معرفتی نسبت به فلسفه و کارآمدی اصول دینی در یک آلاچیق یا یک اتاق با طراحی متفاوت و مکانی زیبا و هنری	دیانت	هویت دینی، انقلابی و ملی
بلوک	بهره برداری			۲- تلاش برای معرفی هنری و جذاب از منابع اصیل و عالی شناخت ابعاد و فواید دین به عنوان منابع بکر زندگی عالی و سالم		
بلوک	بهره برداری			۳- تبیین اهمیت، ضرورت و کارآمدی آموزه‌ها و تاثیر اخلاق اسلامی به عنوان منبع سبک زندگی سالم و بانشاط		
بلوک	بهره برداری			۴- برگزاری دائمی رویداد تبیین سبک زندگی اسلامی در نشاط و شادی فردی و اجتماعی همراه با برنامه‌های متنوع نمایشگاهی، هنری، پرسش و پاسخ		
بلوک	بهره برداری			۵- برگزاری باشکوه و جذاب مناسبت‌های دینی با رویکرد رفع گره ذهنی و تامین نشاط دانشجویی		
بلوک	بهره برداری			۶- تبیین نقش و تاثیر احکام و تجویزات رفتار و احکام دینی در راستای تامین حداکثری نشاط و کارآمدی جسمی و روانی.		
بلوک	بهره برداری			۷- برگزاری رویدادهای چالش محور با هدف اندیشه ورزی دانشجویان در حل مسائل و شبهات دینی و استنباط فواید و آثار مثبت و متمایز باور و عمل دینی.		
بلوک	بهره برداری			۸- برگزاری دائمی هفتگی / ماهانه برنامه پرسش و پاسخ دینی با حضور کارشناسان مجرب و تجربه نگاری تاثیرات این برنامه با مشارکت خود دانشجویان.		
بلوک	بهره برداری			۹- پیمایش دوره‌ای سنجش وضعیت و واکاوی کیفی گره‌های اصلی ذهنی پیرامون دینداری در بین دانشجویان در راستای بهره‌گیری در سیاستگذاری و برنامه‌ریزی برنامه‌های تعمیق و ترویج دینی		
بلوک	بهره برداری			۱۰- برگزاری کارگاه‌های دین و کیفیت زندگی/علم و فناوری، امید به آینده و پیشرفت و.. با رویکرد مشارکت بخشی دانشجویان نسبت به کسب آگاهی و معرفت موثر و مفید دینی		
بلوک	بهره برداری			۱۱- پیش‌بینی برنامه‌ای اردویی جذاب و هدفمند با هدف شناخت عملی دین و فواید آن به صورت غیرمستقیم و فرایندمحور		

دستور العمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

مقیاس	ناظر به			راهکار	شاخص راهبردی	مولفه
	مجموعه	آپارتمان	بلوک			
بلوک				طراحی و بهره برداری	۱۲- تعبیه اتاق دائمی دین شناسی و تدوین یک سناریو و فرایند برای آن به صورت جذاب و مرحله‌ای هدفمند در جهت حل معماهای ذهنی کارآمدی و مفید بودن دین و دریافت پاسخ شبهات رایج دینی.	
بلوک				طراحی و بهره برداری	۱۳- پیش‌بینی امکان برگزاری نمایشگاه‌های تصویری، گرافیک، عکس و پوستر در جهت معرفی و آشنایی با تاریخ معاصر، سیر تحول، تکامل و تعالی فرهنگ و تمدن اسلامی	
بلوک				طراحی و بهره برداری	۱۴- برنامه‌ریزی دقیق، جذاب و هدفمند برگزاری نماز جماعت و بهره‌گیری حداکثری از این اوقات در تامین معرفت و نشاط دینی دانشجویان	
بلوک				بهره برداری	۱۵- برگزاری رویدادهای علمی تبیین علت، مصادیق و چگونگی تاثیر انقلاب اسلامی بر پیشرفت کشور با تاکید بر علم و فناوری	روحیه انقلابی
بلوک				بهره برداری	۱۶- برگزاری نمایشگاه‌های موفقیت‌ها و پیشرفت‌های انقلاب اسلامی به صورت مستند، هدفمند و هنرمندانه	
بلوک				بهره برداری	۱۷- برگزاری منظم کرسی‌های آزاداندیشی و مناظرات با مشارکت دانشجویان پیرامون قوت‌ها و ضعف‌های انقلاب اسلامی	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۱۸- برگزاری مرتب پرسش و پاسخ دانشجویی با هدف طرح و رفع گره‌های ذهنی پیرامون کارآمدی انقلاب اسلامی	
بلوک				بهره برداری	۱۹- دعوت دوره‌ای از متفکرین و مستبصرین و تازه مسلمان‌ها و دانشجویان و طلاب بین‌المللی مومن و معتقد به انقلاب اسلامی در جهت تبیین ابعاد تاثیرات انقلاب اسلامی در منطقه و جهان	
بلوک				بهره برداری	۲۰- فراهم نمودن زمینه معرفی و مطالعه کتاب با محوریت انقلاب همراه گعده‌های معرفتی دانشجویی	
بلوک				بهره برداری	۲۱- تبیین نقش و جایگاه دانشجویان در تحقق عزت به عنوان منبع استحکام و اقتدار کشور با تاکید بر اقتدار علمی و فناوری	عزت
بلوک				بهره برداری	۲۲- روایت تجربیات مستند و موفق عملکرد دانشجویی در تولید اقتدار و عزت برای کشور	
بلوک				بهره برداری	۲۳- تجلیل از اقدامات عزت‌آفرین دانشجویان و اساتید و تشکل‌های آنها به طور سالانه	
بلوک				بهره برداری	۲۴- برگزاری اردوی راهیان پیشرفت در جهت شناساندن منابع اقتدار آفرین علمی و فناوری	
بلوک				بهره برداری	۲۵- تبیین علمی و دقیق پیرامون نقش و تاثیر اجرایی شدن الزامات و شاخص‌های اقتصاد مقاومتی در اقتدار و استحکام اقتصادی کشور	
بلوک				بهره برداری	۲۶- تبیین علمی و منطقی نقش و تاثیر فرهنگ و هویت ایرانی اسلامی به عنوان الهام بخش و نقطه ثقل حرکت‌ها و تلاش‌های اقتدر آفرین اقتصادی، علمی و دفاعی و امنیتی	
بلوک				بهره برداری	۲۷- مستندسازی و شبیه‌سازی جنگ‌های پیچیده شناختی معاصر و ارائه آن به دانشجویان	بصیرت

دستور العمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

مقیاس	ناظر به			راهکار	شاخص راهبردی	مولفه
	مجموعه	آپارتمان	بلوک			
بلوک				بهره برداری	۲۸- برگزاری کارگاه‌های جنگ‌های شناختی در جهت تبیین شیوه‌های عملیاتی دشمن با تاکید بر حوزه فضای مجازی و رسانه	
بلوک				بهره برداری	۲۹- تبیین مستند و قانع تجربه شده پیرامون تاثیر شناخت عمیق و دقیق در موفقیت و پیروزی یا شکست یک ملت	
بلوک				بهره برداری	۳۰- تولید انواع محتوای رسانه ای مهارت افزا و دغدغه آفرین برای ضرورت، اهمیت و تاثیر شناخت صحیح، عمیق و دقیق حق در سرنوشت و سعادت فردی و جمعی	
بلوک				بهره برداری	۳۱- برگزاری دائمی دوره‌ای نمایشگاه‌های معرفی و عرضه محصولات فرهنگی مفید و موثر در سبک زندگی سالم و بانشاط	سرمایه فرهنگی
بلوک				بهره برداری	۳۲- برگزاری دوره‌های فوق برنامه مهارت‌های هنری، فنی و ورزشی در جهت افزایش مهارت‌های حرفه‌ای دانشجویان با تاکید بر حوزه سواد رسانه‌ای و مهارت‌های کار در فضای مجازی	
بلوک				بهره برداری	۳۳- فراهم شدن زمینه عرضه محصولات فرهنگی، هنری تولید شونده توسط دانشجویان در قالب غرفه‌ها و بازارچه ماهانه	
بلوک				بهره برداری	۳۴- برگزاری دوره‌ای بازدید از اماکن و آثار شاخص فرهنگی و تاریخی در جهت آشنایی دانشجویان با پیشینه هویت و فرهنگ ایرانی اسلامی	
بلوک				بهره برداری	۳۵- برنامه‌ریزی متنوع مشارکت جمعی دانشجویان در انواع برنامه‌ها در جهت تقویت ارتباط و پیوندهای اجتماعی و ایجاد حس تعلق جمعی	هم‌بستگی
بلوک				بهره برداری	۳۶- تلاش برای مشارکت پرشور دانشجویان در آیین‌های ملی و برگزاری باشکوه آن به عنوان خطوط اتحاد ملی	
بلوک				بهره برداری	۳۷- حمایت علمی، مادی و حرفه‌ای از فعالیت‌های تشکیلی دانشجویان با هدف تجربه فرهنگ کار جمعی	
بلوک				بهره برداری	۳۸- حمایت از شکل‌گیری فضاهای پرشور انتخاباتی در ایام انتخابات با هدف تقویت پیوندهای سیاسی و حکمرانی	
مجموعه و بلوک				طراحی و بهره برداری	۳۹- اختصاص حداقل ۵ درصد از واحدها برای معلولین در خوابگاه‌های دارای ۲۰ واحد آپارتمانی و بیشتر	کرامت
مجموعه و بلوک				طراحی و احداث	۴۰- اجرای رمپ معلولین با عرض ۱/۲ متر و حداکثر شیب ۸ درصد برای دسترسی به ورودی و خروجی‌های ساختمان	
مجموعه و بلوک				طراحی و احداث	۴۱- وجود آسانسور برای دسترسی معلولین به سایر طبقات خوابگاه	

دستور العمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

مقیاس	ناظر به			راهکار	شاخص راهبردی	مولفه
	آپارتمان	مجموعه	بلوک			
بلوک				طراحی	۴۲- مکان یابی موقعیت قرارگیری خوابگاه در زمین های با شیب حداکثر ۳ درصد.	
بلوک				طراحی	۴۳- مکان یابی موقعیت قرارگیری خوابگاه در محله های مسکونی برخوردار از خدمات محله ای و منطقه ای	
مجموعه				طراحی	۴۴- ایجاد دو جعبه پله و دو دستگاه بالابر برای مجموعه هایی با بیش از سی واحد آپارتمان	
مجموعه و بلوک				احداث	۴۵- استفاده از کفپوش های بادوام و مقاوم در برابر لغزش که به راحتی قابل شست و شو باشند	
مجموعه و بلوک				احداث و بهره برداری	۴۶- مناسب سازی مسیرهای ارتباطی برای نابینایان با استفاده از تغییر در نوع کفپوش های مسیر	
آپارتمان				طراحی و احداث	۴۷- استفاده از رمپ در ورودی مجتمع های خوابگاهی به منظور تامین دسترسی معلولین	
آپارتمان				طراحی و احداث	۴۸- بافت و رنگ متفاوت ورودی مجتمع های خوابگاهی برای تشخیص افراد کم بینا و نابینا	
آپارتمان، مجموعه و بلوک				طراحی و احداث	۴۹- حتی الامکان هم سطح شدن ورودی ساختمان با پیاده رو	
آپارتمان و مجموعه				طراحی	۵۰- جهت گیری آپارتمان های درون مجموعه در جهت مناسب از منظر تابش نور خورشید برای بهره مندی از نور شرق و غرب در بیشتر ساعات روز و نیاز کمتر به روشنایی مصنوعی	
آپارتمان				طراحی	۵۱- تعبیه پنجره و تراس برای هر یک از واحدهای آپارتمانی خوابگاه	
بلوک				طراحی	۵۲- تعبیه فضای باز در خوابگاه و جهت گیری واحدهای آپارتمانی به سمت فضای باز موجود	
آپارتمان				احداث	۵۳- استفاده از رنگ های روشن در واحدهای آپارتمانی	
مجموعه و بلوک				احداث	۵۴- استفاده از رنگ های نشاط انگیز در فضاهای عمومی خوابگاه مطابق با آموزه های اسلامی که عبارتند از سفید، زرد، سبز روشن، صورتی و در نهایت قرمز	
مجموعه				طراحی	۵۵- تعبیه فضای اشتراکی با کارکرد لابی برای ملاقات دانشجویان با سایر افراد بیرون از خوابگاه	
مجموعه و بلوک				طراحی، احداث و بهره برداری	۵۶- وجود رختشورخانه، فروشگاه و بوفه دانشجویی، رستوران آزاد، نمازخانه، نانوائی، اتاق سلامت و اتاق ورزش در هر بلوک	
بلوک				بهره برداری	۵۷- وجود یک مرکز درمانی (استقرار پزشک عمومی، تزریقات، پانسمان و امکانات اولیه اورژانس) و داروخانه	کرامت
بلوک				بهره برداری	۵۸- وجود اتاق های اقامت مبلغ و پاسخگویی به مسائل شرعی در هر بلوک	
بلوک				بهره برداری	۵۹- استقرار خدمات مشاوره ای در هر بلوک	
بلوک				طراحی	۶۰- طراحی اتاق نگهبانی برای کنترل امنیت خوابگاه و رفت و آمدها به آن	
مجموعه و بلوک				طراحی و بهره برداری	۶۱- وجود لابی برای برقراری ارتباطات دوستانه و افزایش تعاملات اجتماعی	

هویت دینی، انقلابی و ملی

دستور العمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

مقیاس	ناظر به			راهکار	شاخص راهبردی	مولفه
	آپارتمان	مجموعه	بلوک			
آپارتمان				طراحی و بهره برداری	۶۲- تهویه مطبوع در مجتمع‌های خوابگاهی	
مجموعه و بلوک				طراحی و بهره برداری	۶۳- جلوگیری از افت ارزش زمین به سبب مکان یابی موقعیت خوابگاه با استفاده از ایجاد تعادل در سرانه‌ها و خدمات محلی	
مجموعه و بلوک				طراحی و بهره برداری	۶۴- جلوگیری از شلوغی و مشکلات رفت و آمدی برای همسایگان خوابگاه با استفاده از تعبیه پارکینگ درون خوابگاه یا اجاره پارکینگ در نزدیک خوابگاه	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۶۵- شناسایی دانشجویان نیازمند کمک و تشکیل یک پرونده محرمانه (با دسترسی محرمانه)	
					۶۶- استفاده از ظرفیت خیرین برای جلب مشارکت در هزینه های رفاهی دانشجویان	
					۶۷- شناسایی پتانسیل ها و مهارت های دانشجویان جهت ارائه خدمات رایگان و یا با هزینه کم به سایر دانشجویان نیازمند	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۶۸- تشکیل بازارچه های خیریه برای تقویت صندوق های خیریه و جمع آوری کمک های نقدی دانشجویان برای کمک به دانشجویان کم بضاعت درون خوابگاه	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۶۹- ایجاد بازارچه های خیریه برای فروش محصولات دستی تولید شده توسط دانشجویان در مناسبت های خاص مانند نوروز	
					۷۰- جلوگیری از ایجاد آسیب های اجتماعی به دانشجویان با شرایط اقتصادی ویژه از طریق برگزاری کارگاه های مشاوره	
					۷۱- کنترل نرخ محصولات غذایی و فروشگاه های ارائه شده در فروشگاه خوابگاه	
مجموعه و بلوک				طراحی	۷۲- طراحی L شکل آپارتمان ها به منظور حفظ حریمیت	حدود شرعی
مجموعه و بلوک				طراحی	۷۳- رعایت اصل نفوذناپذیری در مشاعات و عدم باز شدن درهای آپارتمان ها رو به روی هم	
آپارتمان ، مجموعه و بلوک				بهره برداری	۷۴- بکارگیری حداکثری نیروهای تاسیساتی خانم جهت امورات روزمره تعمیراتی و تاسیساتی خوابگاه های دختران	
آپارتمان				طراحی	۷۵- استفاده از سکوریت در تراس هر واحد آپارتمان که هم دید شفاف درون به بیرون را ممکن سازد و هم حفظ حریمیت نسبت به فضای بیرون	
مجموعه و بلوک				طراحی	۷۶- استفاده از فضاهای سبز به منظور ایجاد فاصله با منازل مسکونی همجوار و جلوگیری از انتقال سروصدا	

هویت دینی، انقلابی و ملی

دستور العمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

مقیاس	ناظر به			راهکار	شاخص راهبردی	مولفه
	آپارتمان	مجموعه	بلوک			
آپارتمان				طراحی	۷۷- استفاده از پنجره‌های دوجداره برای جلوگیری از عبور صدا و ایجاد مزاحمت برای همسایگان خوابگاه (همچنین استفاده از پانل‌های چوبی با روکش کاغذ دیواری بر روی دیوارهای داخلی اتاق که علاوه بر محافظت از دیوارهای پشت خود می‌توانند پس از بسته شدن به دیوار به آکوستیک شدن آن (دیوار) کمک نمایند و استفاده از عایق در دیوارهای بین اتاق‌ها به گونه‌ای که دیوار اتاق خواب معادل ۴۸ واحد در مقیاس STC آکوستیک باشد).	
مجموعه و بلوک				طراحی	۷۸- ایجاد محدودیت دید از بیرون به فضاهای سبز درون مجموعه با رعایت سلسله مراتب فضایی معابر	
آپارتمان				طراحی	۷۹- استفاده از تقسیمات فرد در نماها، بدنه‌سازی‌ها، ضرب آهنگ ستون گذاری و پنجره‌ها تا قسمت میانی، فضای خالی باشد و نگاه انسان بر روی توده و جرم ساختمان مانند ستون، جرز و دیوارها ثابت نباشد.	
آپارتمان				طراحی	۸۰- مکان یابی سرویس‌های بهداشتی در معرض دید حداقلی	
آپارتمان، مجموعه، بلوک				طراحی	۸۱- رعایت سلسله مراتب در دسترسی‌ها برای شکل‌گیری حریم دسترسی	
آپارتمان، مجموعه، بلوک				طراحی	۸۲- مکان یابی صحیح عرصه‌های فضایی در طراحی مجتمع‌های خوابگاهی	
آپارتمان				احداث	۸۳- استفاده از مصالح متراکم با هدف ایجاد پوشش صوتی	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۸۴- طراحی المان‌های مذهبی-ملی در فضای سبز متعلق به هر بلوک	شعائر و نمادهای دینی، انقلابی و ملی
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۸۵- استفاده از پرچم ایران در سر در ورودی مجموعه خوابگاه و هر بلوک	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۸۶- استفاده از نام مشاهیر برای نام گذاری فضاهای عمومی هر مجموعه	
مجموعه و بلوک				طراحی	۸۷- ایجاد یکپارچگی بصری با طراحی حیاط‌ها و طراحی فضاهای رابط بین فضاهای اصلی	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۸۸- استفاده از تابلوهای اعلانات هر مجموعه برای اطلاع رسانی پیرامون برنامه‌ها و مناسبت‌های ملی و مذهبی	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۸۹- پخش سرودهای ملی و مذهبی در ساعات مناسب و خاص و متناسب با ایام مانند نیمه شعبان، عید غدیر، دهه فجر و...	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۹۰- برگزاری اردوهای تفریحی زیارتی با همراهی امام جماعت خوابگاه به شهرهای مختلف کشور	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۹۱- اکران فیلم‌های ملی در اتاق سینمای مجموعه	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۹۲- تامین، تهیه یا تولید پادکست‌های صوتی مناسب و پخش از بلندگوهای خوابگاه در دقایق منتهی به اذان مغرب به ویژه روزهای جمعه (حتی‌الامکان با مشارکت دانشجویان در تولید آن)	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۹۳- رعایت رسم‌الخط و دستور زبان فارسی در تولیدات، مکتوبات و تابلوهای راهنما و ...	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۹۴- برگزاری مراسمات جزءخوانی قرآن در مسجد هر بلوک در ایام ماه مبارک رمضان، ایام اعتکاف و ...	

دستور العمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

مقیاس	ناظر به			راهکار	شاخص راهبردی	مولفه
	آپارتمان	مجموعه	بلوک			
مجموعه و بلوک			بهره برداری	۹۵- آماده‌سازی فضاهای عمومی و نیمه عمومی با همکاری دانشجویان برای برگزاری مراسمات ملی/ مذهبی مانند محرم و ماه رمضان، استفاده از پرچم‌ها و علائم مذهبی این مناسبت‌ها و همچنین نمادهای ملی مانند نوروز		
				۹۶- برگزاری هیئت‌های مذهبی دانشجویی همراه با سخنرانی و قرائت زیارت آل یاسین/دعای ندبه در روزهای جمعه با مشارکت نذورات دانشجویی و آشپزی دسته جمعی دانشجویان (صبحانه/شام جمعه)		
				۹۷- استفاده از ظرفیت اساتید محبوب دانشگاه برای ارائه تجربیات موفق زندگی و محتوای متناسب با هویت پزشکی مسلمان ایرانی در خوابگاه		
مجموعه و بلوک			طراحی	۹۸- استفاده از الگوی حیاط مرکزی (معماری درونگرا) برای طراحی محیطی و حفظ حریم در فضاهای بسته و باز و رعایت سلسله مراتب در رسیدن به فضای خارج خوابگاه		
مجموعه و بلوک			طراحی	۹۹- استفاده از نقوش هندسی و اسلیمی در زیباسازی فضاهای عمومی		
مجموعه و بلوک			احداث و بهره برداری	۱۰۰- استفاده از عنصر آب و گیاه در طراحی فضای عمومی هر مجموعه و بلوک		
آپارتمان			طراحی	۱۰۱- رعایت اصل حریمیت و مشرفیت در موقعیت‌های قرارگیری تراس‌های هر آپارتمان		
آپارتمان			طراحی	۱۰۲- استفاده از مصالح بومی و سازگار با محیط در طراحی مجتمع‌های خوابگاهی		
آپارتمان، مجموعه و بلوک			طراحی	۱۰۳- رعایت تنوع فضایی در عین یکپارچگی در فضاهای مسکونی (فضاهای باز، عمومی، نیمه باز و ..) جهت ایجاد سرزندگی		
آپارتمان، مجموعه و بلوک			طراحی	۱۰۴- رعایت تعادل و تناسب در وسعت فضاهای مجتمع‌های خوابگاهی نسبت به هم		
آپارتمان، مجموعه و بلوک			طراحی	۱۰۵- تنوع در ابعاد و شکل بازشوها و استفاده از چشم اندازهای متنوع جهت تنوع بصری و فضایی		
				۱۰۶- استفاده از المان‌های معماری متناسب با هویت شهرهای مختلف در کشور همچون اصفهان، یزد و ...		
				۱۰۷- رعایت نحوه چیدمان درب اتاق‌های درون هر واحد به منظور حفظ حریمیت.		
				۱۰۸- رعایت نحوه چیدمان بلوک‌های خدماتی نسبت به کل مجموعه (حداقل فاصله از همه بلوک‌ها)		
				۱۰۹- ارائه دو درب ورود و خروج در صورت امکان برای نزدیکی تمام بلوک‌های درون خوابگاه به خدمات بیرون خوابگاه		
مجموعه و بلوک			بهره برداری	۱۱۰- استفاده از نام مشاهیر برای نام‌گذاری مکان‌های عمومی و مجموعه‌های خوابگاهی	مشاهیر و وقایع شاخص دینی، انقلابی و ملی	
مجموعه و بلوک			بهره برداری	۱۱۱- برگزاری اردوهای تفریحی زیارت مزار شهدا و مشاهیر علمی		
مجموعه و بلوک			بهره برداری	۱۱۲- برپایی برنامه‌های فرهنگی توسط تشکل‌های دانشجویی در راستای شناساندن مشاهیر به دانشجویان		
مجموعه و بلوک			بهره برداری	۱۱۳- حمایت از تهیه محصولات هنری تجسمی توسط دانشجویان در محیط خوابگاه به منظور معرفی مشاهیر و وقایع خاص		
مجموعه و بلوک			بهره برداری	۱۱۴- ایجاد نمایشگاه دائمی معرفی دوره‌های مشاهیر و رخدادهای ویژه ملی و مذهبی در محیط خوابگاه		

دستور العمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

مقیاس	ناظر به			راهکار	شاخص راهبردی	مولفه
	آپارتمان	مجموعه	بلوک			
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۱۱۵- تدوین تقویم رویدادی سالانه جهت معرفی و گرامیداشت مشاهیر و رخدادهای شاخص ملی	
بلوک				طراحی	۱۱۶- توجه به خط آسمان و خط بام بافت تاریخی و یا اماکن ویژه مذهبی و تاریخی در طراحی	هویت دینی، انقلابی و ملی
بلوک				طراحی	۱۱۷- توجه به ضوابط ساخت و ساز موقعیت محلی خوابگاه در طرح تفصیلی	
بلوک				طراحی	۱۱۸- عدم تلاش برای بزرگ نمایی و جداسازی نمای خوابگاه از نمای ساختمان های اطراف	
بلوک				طراحی	۱۱۹- استفاده از مصالح و خطوط نمای متجانس با زمینه	
بلوک				طراحی	۱۲۰- توجه به شکل و فرم و ترکیبات به کار رفته در ابنیه و بافت پیرامونی آنها	
بلوک				بهره برداری	۱۲۱- دسترسی به مشاور امین جهت طرح مسائل در ارتباط با خانواده	
بلوک				بهره برداری	۱۲۲- پیش بینی مشخص بسته آموزشی، مشاوره‌ای و حمایتی(مادی، معنوی و اجتماعی) برای ترغیب و توانمندسازی دانشجویان جهت ازدواج سالم، آسان و بهینه در دوران دانشجویی قبل و حین ازدواج	خانواده
بلوک				بهره برداری	۱۲۳- پیش بینی آلاچیق / اتاق مناسب برای میهمانی چند ساعته والدین دانشجویان و دوره‌می خانوادگی ایشان با دانشجو	
بلوک				بهره برداری	۱۲۴- برنامه‌ریزی نسبت به ایجاد آگاهی و توجیه دقیق و شفاف دانشجویان در مورد آسیب‌های اجتماعی شایع دوران دانشجویی و زیست خوابگاهی و تبیین اهمیت و تکنیک‌های مصونیت از آن	
بلوک				بهره برداری	۱۲۵- ایجاد دائمی شرایط بهره‌گیری از خدمات مشاوره در مورد آسیب‌های اجتماعی برای دانشجویان	آسیب‌های اجتماعی
بلوک				بهره برداری	۱۲۶- پیش‌بینی ساز و کار پایش دوره‌ای محیط‌های خوابگاهی در زمینه وضعیت و مصادیق آسیب‌های اجتماعی و اعمال حساسیت و ضریب اهمیت بالا در رفع موارد واکاوی شده	
بلوک				طراحی	۱۲۷- مکان‌یابی خوابگاه در محیط با ضریب امنیت اجتماعی بالا/مکان خوش نام در شهر	
بلوک				طراحی	۱۲۸- عدم مکان‌یابی خوابگاه در مجاورت کاربری‌های ناسازگار در زمینه آسیب‌های اجتماعی (مکان‌یابی در مجاورت فضاهایی که خود بازدارنده اعمال خلاف‌اند)	
بلوک				طراحی	۱۲۹- مکان‌یابی مناسب خوابگاه نسبت به سایر عملکردهای شهری و سایت دانشگاه	
بلوک				بهره برداری	۱۳۰- وجود نظارت طبیعی از داخل ساختمان بر فضاهای داخلی و خارجی	
بلوک				طراحی	۱۳۱- استفاده از مفهوم چشمان ناظر به وسیله جهت‌گیری آپارتمان‌ها به سمت فضای عمومی خوابگاه	
بلوک	بهره برداری				۱۳۲- نصب دوربین‌های مدار بسته برای کنترل رفت و آمد افراد به درون خوابگاه	
					۱۳۳- وجود ناظرین در خوابگاه به منظور کنترل ساعت خای ورودی و خروجی و عدم ورود و حضور میهمان در خوابگاه	
					۱۳۴- ایجاد ارتباط دوسویه بین خانواده‌ها و مسئولین خوابگاه به منظور اطلاع از ساعت‌های رفت و آمد دانشجویان در شرایط خاص با استفاده از شبکه‌های اجتماعی و ارسال پیامک	
					۱۳۵- وجود ناظر در هر بلوک به منظور چک‌نهایی هر اتاق و افراد حاضر در خوابگاه	
					۱۳۶- نصب گیت‌های ورودی در خوابگاه و تجهیز آن به دستگاه‌های کارت خوان(کارت دانشجویی)	
					۱۳۷- دسترسی نزدیک یا ارتباط تسهیل شده با نیروهای اضطراری همچون پلیس در نزدیکی خوابگاه	

دستور العمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

مقیاس	ناظر به			راهکار	شاخص راهبردی	مولفه
	آپارتمان	مجموعه	بلوک			
بلوک				۱۳۸- تشکیل انجمن ها و صندوق های خیریه با مدیریت خود دانشجویان	فرهنگ همیاری و مهارت افزایی	عدالت
بلوک				۱۳۹- شناسایی پتانسیلها و مهارتهای دانشجویان و به کارگیری این پتانسیل ها جهت کمک به افراد بی بضاعت در خوابگاه و در صورت لزوم افراد بیرون از خوابگاه		
بلوک				۱۴۰- تشکیل بازارچه های خیریه برای تقویت صندوق های خیریه و جمع آوری کمک های نقدی دانشجویان برای کمک به دانشجویان کم بضاعت درون خوابگاه		
بلوک				۱۴۱- برگزاری اردوهای جهادی کمک به افراد محروم و بی بضاعت به تناسب توانمندی و استعداد دانشجویان		
بلوک				۱۴۲- برگزاری مستمر کارگاه های مهارت آموزی مهارت های مهم مورد نیاز با همکاری سازمان آموزش فنی و حرفه ای		
بلوک			آپارتمان، مجموعه و بلوک	۱۴۳- وجود دوربین های مدار بسته به منظور افزایش امنیت محیط خوابگاه	امنیت عمومی	امنیت
بلوک				۱۴۴- وجود ناظم /سرپرست در هر مجموعه خوابگاهی		
بلوک				۱۴۵- وجود حراست و نگهبانی در خوابگاه و توجیه دانشجویان در رابطه با آیین نامه اسکان و مقررات انضباطی در قالب همایش جمعی در ابتدای شروع هر ترم		
بلوک				۱۴۶- ایجاد سامانه ارتباطی با نیروی انتظامی در صورت حاد شدن شرایط به منظور مداخله فوری		
مجموعه و بلوک			احداث و بهره برداری	۱۴۷- افزایش روشنایی و نورپردازی در سراهای دانشجویی و مجموعه های خوابگاهی شامل حیاطها، آسانسورها، جعبه پله و ...		
مجموعه و بلوک			احداث و بهره برداری	۱۴۸- کاشت درختچه در حاشیه پیاده روها با ارتفاع کمتر از یک متر به منظور ایجاد نظارت طبیعی یا انتخاب گونه های باریک و کم شاخ و برگ درختان با ارتفاع تنه حداقل ۲ متر	فراغت	تعلیم و تربیت
مجموعه و بلوک			طراحی	۱۴۹- وجود فضای سبز مناسب، بهره گیری از مجموعه درختان مثمر، گیاهان دارویی و سبزیجات و حوض های آب در محیط بیرونی خوابگاه جهت نشاط و تامین نیازهای زیستی دانشجویان		
بلوک			بهره برداری	۱۵۰- تدوین و اجرای برنامه های مناسبی باشکوه و با نشاط در اعیاد ملی و مذهبی		
بلوک			طراحی	۱۵۱- ایجاد شرایط دسترسی و بهره گیری از مکان های تفریحی از قبیل باشگاه، استخر، شهر بازی		
بلوک			بهره برداری	۱۵۲- تعبیه اتاقهایی مشابه سینما در هر بلوک		
بلوک			بهره برداری	۱۵۳- اجرای گروه های تئاتر حداقل یک مرتبه در طول ترم در خوابگاه		
بلوک			بهره برداری	۱۵۴- اجرای کارگاه های روانشناسی مهارت های شاد زیستن و نشاط بصورت ماهیانه		
بلوک			بهره برداری	۱۵۵- اجرای برنامه های و مسابقات با محتوای طنز		
بلوک			بهره برداری	۱۵۶- اجرای کارگاه های آموزشی با محوریت کارهای هنری و مهارت های حرفه ای ویژه بانوان		
بلوک			بهره برداری	۱۵۷- اجرای کارگاه های آموزشی با محوریت کارهای هنری و مهارت های فنی حرفه ای ویژه آقایان		
بلوک			بهره برداری	۱۵۸- وجود اردوهای طبیعت گردی روزهای پایان هفته در هر بلوک		

دستور العمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

مقیاس	ناظر به			راهکار	شاخص راهبردی	مولفه
	آپارتمان	مجموعه	بلوک			
بلوک				۱۵۹- وجود فروشگاه و بوفه دانشجویی، رستوران آزاد، نمازخانه، نانوايي، اتاق سلامت و اتاق ورزش در هر بلوک		
				۱۶۰-		
بلوک				۱۶۱- وجود سالن مطالعه و کتابخانه در هر بلوک (با سرانه استاندارد برای اتاق مطالعه، حدود ۲ متر مربع به ازای هر نفر)	مطالعه و پژوهش	تعلیم و تربیت
بلوک				۱۶۲- وجود دوره های ابتدایی و تکمیلی آموزش زبان انگلیسی		
بلوک				۱۶۳- اجرای کارگاه های مقاله نویسی		
بلوک				۱۶۴- دسترسی به اینترنت، سایت مجلات معتبر و کتاب های الکترونیکی		
بلوک				۱۶۵- وجود مشاور تحصیلی در هر بلوک		
بلوک				۱۶۶- اجرای کارگاه های آموزشی در جهت افزایش مهارت های تحصیلی اعم از: خودشناسی تحصیلی، مدیریت زمان و برنامه ریزی، فنون مطالعه مؤثر، تندخوانی و تقویت حافظه، تمرکز حواس، آمادگی برای امتحان، افزایش اشتیاق تحصیلی و غلبه بر اهمال کاری		
بلوک				۱۶۷- آگاه سازی عمومی ساکنین بافت مسکونی خوابگاه از اطلاعات اولیه مربوط به ساخت، اقدامات و هزینه های صورت گرفته برای خوابگاه	اعتماد	سرمايه اجتماعي
بلوک				۱۶۸- آگاه سازی مردم از علت انتخاب این مکان برای ساخت خوابگاه و تدابیر پیش بینی شده برای رعایت حداکثری رفاه و آسایش مردم ساکن در آن منطقه		
بلوک				۱۶۹- بهره گیری از ریش سفیدان و بزرگان محل برای همراه سازی مردم با خوابگاه در حال احداث		
بلوک				۱۷۰- استفاده از بنیاد خیرین خوابگاه ساز برای افزایش اعتماد عمومی		
بلوک				۱۷۱- برگزاری جلسات هم افزایی برای کسب نظرات ذینفعان احداث خوابگاه	مشارکت	
بلوک				۱۷۲- استفاده از ظرفیت شورایاری های محل/بسیج مساجد و سایر تشکل های مردمی برای مشارکت در جریان احداث، طراحی و به طور ویژه بهره برداری با محوریت فعالیتهای مشترک فرهنگی اجتماعی		
بلوک				۱۷۳- مشارکت بخشی دانشجویان، اساتید و تشکل های علمی دانشجویی دانشگاه در جریان احداث، طراحی و بهره برداری به تناسب نوع استعداد و توانمندی این عناصر		

دستور العمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

مقیاس	ناظر به			راهکار	شاخص راهبردی	مؤلفه
	آپارتمان	مجموعه	بلوک			
مجموعه و بلوک				بهره‌گیری حداکثری از مشارکت دانشجویان در زمینه رعایت و اجرای قوانین و الزامات زیست اجتماعی در خوابگاه		
مجموعه و بلوک				بهره‌گیری از نظر دانشجویان و اساتید به صورت دوره‌ای در زمینه بروزرسانی، اصلاح و بهبود قوانین و وضعیت اداره و زیست اجتماعی در خوابگاه.		
مجموعه و بلوک				۱۷۶- اطلاع رسانی در مورد زمان جمع آوری زباله و بازیافت	مسئولیت- پذیری و قانون‌گرایی فرهنگ ایمنی	نظم و انضباط و سلامت
مجموعه و بلوک				۱۷۷- اطلاع رسانی زمانبندی استفاده از اتاق میهمانی خانواده دانشجویان		
مجموعه و بلوک				۱۷۸- اطلاع رسانی از برنامه زمانی استفاده از خدمات خوابگاه از قبیل سالن ورزش، مشاوره، تاسیسات، سرویس رفت و آمد، مسابقات فرهنگی ورزشی، سینما و ...		
مجموعه و بلوک				۱۷۹- برنامه زمانبندی غذایی دانشجویان و آگاه سازی از طریق سایت و اطلاعیه های موجود در بورد هر مجموعه		
مجموعه و بلوک				۱۸۰- تدوین دفترچه قوانین و الزامات زیست ایمن در خوابگاه جهت سالم سازی و ایمن نمودن محیط زندگی و مشخص بودن فرایند و نحوه نظارت و ضمانت اجرایی این قوانین		
مجموعه و بلوک				۱۸۱- مشارکت دانشجویان ساکن هر بلوک در امور مدیریتی و اجرایی مربوط به همان بلوک		
مجموعه و بلوک	آپارتمان			۱۸۲- تدوین جدول زمانی ارتباط مستقیم و گفتگوی چهره به چهره دانشجویان با سطوح مختلف مسئولان مانند: سرپرست خوابگاه، اداره خوابگاهها، مدیر دانشجویی و معاون فرهنگی و دانشجویی و...		
مجموعه و بلوک				۱۸۳- برگزاری جلسه توجیهی دانشجویان نسبت به قوانین و الزامات و اهمیت آن به همراه توزیع دفترچه تهیه شده در این زمینه		
مجموعه و بلوک				۱۸۴- تدوین محتوای آگاهی‌بخش و مهارت‌افزا پیرامون اهمیت و چگونگی رعایت رفتارهای مسئولانه دانشجویان در زمینه‌های مختلف از جمله صرفه جویی و الگوی صحیح مصرف، حفظ محیط زیست، رعایت شدن هنجارهای مهم و توجه به ارزشهای فرهنگ ایرانی و تبیین ارزش افزوده آنها		
مجموعه و بلوک				۱۸۵- برگزاری انواع رویداد با محوریت ترویج فرهنگ مسئولیت‌پذیری در زمینه های محیط زیست، الگوی صحیح مصرف، هنجار های فرهنگی اجتماعی با مشارکت خود دانشجویان.		
مجموعه و بلوک	آپارتمان			۱۸۶- وجود اتاق سلامت و جعبه کمک های اولیه	سلامت	
مجموعه و بلوک				۱۸۷- وجود کارشناس بهداشت و سلامت بصورت سیار و گردشی در مجموعه خوابگاه های هر دانشگاه		
مجموعه و بلوک				۱۸۸- تشکیل پرونده سلامت برای دانشجویان به صورت الکترونیکی		

دستور العمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

مقیاس	ناظر به			راهکار	شاخص راهبردی	مولفه
	آپارتمان	مجموعه	بلوک			
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۱۸۹- ایجاد امکان مراجعه و معرفی به پزشک و درمانگاه دولتی	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۱۹۰- برنامه آموزشی ورزش همگانی زیر نظر مدرس آمادگی جسمانی حداقل یک بار در طول ترم	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۱۹۱- تدوین کتابچه راهنمای سلامت با رویکرد پیشگیری برای دانشجویان ساکن خوابگاه با بهره گیری از فرهنگ زندگی سالم مبتنی بر آموزه‌های طب ایرانی	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۱۹۲- پیشگیری و مداخلات درمانی ضروری در حوزه سلامت روان به ویژه درمان اضطراب و افسردگی	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۱۹۳- فراهم نمودن برگزاری انواع مختلف رویداد برای معرفی یا تجلیل از آیین‌ها، آداب و رسوم و مصادیق سنن خاص (غذا، لباس، گویش، ابزار، مهارت و...) خاص اقوام مختلف در خوابگاه در راستای شکل گیری تعاملات سازنده و موثر بین خرده فرهنگ‌های مختلف	ارتباطات فرهنگ تعامل و تفاهم
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۱۹۴- تلاش برای ایجاد یک هویت مشترک در بستر فضاهای مجازی خوابگاهی با بهره‌گیری از هشتگ‌های همه برای ایران و ...	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۱۹۵- برگزاری دوره‌های و پاتوق‌های دوستانه گفتگوی اقوام مختلف در معرفی تجارب و روایت نقاط قوت و سازنده فرهنگ، آداب و رسوم و توانمندی‌های بومی و محلی	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۱۹۶- برگزاری دوره آموزش و توانمندسازی ارتباط سالم، مفید و موثر با بهره‌گیری از روش‌های نوین (گیمیفیکیشن، چالش و حل مساله، رویداد نوآوری و خلاقیت و...) برای دانشجویان خوابگاه	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۱۹۷- پررنگ نمودن نقاط مشترک فرهنگ ایرانی اسلامی و تبیین خطوط مشترک انعکاس یافته در آیین‌ها، سنن و آداب، رشادت‌ها و شهدای مختلف اقوام ایرانی (تبیین و ترویج گزاره وحدت در عین کثرت) با استفاده از قالب‌های مختلف هنری (نمایشگاه، کلیپ، موشن گرافی، تئاتر، سرود، رویداد، جشنواره و...)	
مجموعه و بلوک				بهره برداری	۱۹۸- ایجاد نمایشگاه دائمی معرفی تمدن، استعداد و عزت ایرانی در برش‌های مختلف قومی، استانی	
بلوک				بهره برداری	۱۹۹- ایجاد سامانه و درگاه ارتباطی دائمی در محیط خوابگاه برای دریافت گزارشات تخلفات، مسائل پیشنهادات، انتقادات و پیش بینی ساز و کار و فرایند مشخص و شفاف پاسخ‌گویی و رسیدگی به موارد منعکس شده دانشجویان	
بلوک				بهره برداری	۲۰۰- تدوین چک لیست دائمی ارزیابی وضعیت فرهنگی اجتماعی و خدماتی، الزامات مدیریتی و عملکرد مدیران و کارکنان خوابگاه دانشجویی	نظارت و ارزیابی
بلوک				بهره برداری	۲۰۱- ارزیابی و رتبه‌بندی سالانه خوابگاه‌های دانشجویی به لحاظ عملکرد مدیریتی در حوزه فرهنگی اجتماعی و خدماتی و تقدیر از خوابگاه‌های برتر و مشخص نمودن موارد نیازمند ترمیم، اصلاح و بهبود در هر سال	
بلوک				بهره برداری	۲۰۲- برگزاری جلسات مشاوره شغلی ماهانه با حضور شاغلین موفق رشته‌های مختلف علوم پزشکی و اجرای کارگاه‌های آموزشی در حوزه‌های مختلف کسب و کار	اقتصاد مقاومتی

دستورالعمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

مقیاس			ناظر به			راهکار	شاخص راهبردی	مولفه
بلوک			بهره برداری			۲۰۳- زمینه سازی افزایش درآمد دانشجویان از طریق مدرسان مهارت های مختلف فنی و حرفه ای و دعوت از مدیران شرکت های مختلف دارویی و تجهیزات پزشکی و شرکتهای دانش بنیان برای حضور در خوابگاه و معرفی تجربیات موفق خود و ایجاد فرصتهای شغلی پاره وقت		
آپارتمان-مجموعه و بلوک			احداث و بهره برداری			۲۰۴- استفاده از ظرفیت شرکت های دانش بنیان ایرانی در زمینه فناوری های نوین ساخت و ساز		
بلوک			بهره برداری			۲۰۵- ایجاد دفاتر کار برای شرکت های دانش بنیان علوم پزشکی در بلوک برای همکاری مشترک دانشجویان در فعالیت های مرتبط		
بلوک			بهره برداری			۲۰۶- استفاده از ظرفیت دفاتر رشد دانشگاهی برای بکارگیری دانشجویان ممتاز خوابگاهی ۲۰۷- دعوت از افراد کارآفرین در سطح ملی برای سخنرانی و ارائه تجربیات موفق در خوابگاه		

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

۵- پیاده سازی کاربست پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویی

در این مرحله بر اساس راهکارها و الزامات مورد اشاره در کاربست فرهنگی اجتماعی احداث خوابگاه دانشجویی و اقدامات عملیاتی پیشنهادی به منظور تحقق وضعیت مطلوب، که با توجه به شرایط حاکم بر پروژه و محدودیت‌های موجود (همچون نزدیک بودن زمان شروع و یا پایان پروژه، آماده نبودن امکانات مورد نیاز و ...) طراحی شده‌اند و در فرم اجرای کاربست در پیوست ۸ درج می‌شود و در دو موضوع زیر تعیین وضعیت و به افراد ذی‌ربط ابلاغ می‌گردد:

الف: تعیین متولیان اجرا: برای اجرایی شدن راهکارهای ارائه شده در کاربست پیوست فرهنگی اجتماعی فعالیت، تعیین متولیان اجرا اعم از متولی اصلی به عنوان پاسخگوی اصلی و همکاران اجرای آن الزامی است و بهتر است راهکارها با تاکید بر مشارکت پذیر نمودن آنها به کمک نهادهای مردمی و سایر مجموعه‌های اجرایی ملی و یا استانی به اجرا در آید. هرچند برای تمامی راهکارها متولی درون دانشگاه/دانشکده مشخص می‌گردد، لیکن برای مواردی که قابلیت واگذاری به نهادهای مردمی و خارج از دانشگاه‌دانشکده نیز وجود دارد، می‌بایست نهاد متولی ذکر و موانع پیش رو از حیث تعامل و اجرا با آن نهاد مشخص و پیشنهادات اجرایی نمودن آنها نیز بیان شود.

ب: تعیین مرحله اجرا: با توجه به روند اجرای شرح خدمات پیوست فرهنگی اجتماعی، تقدم و تاخر اجرای راهکارها در ذیل یک موضوع و یا شاخص و همچنین در کل فعالیت اعم از طراحی، حین اجرا و یا بهره‌برداری تعیین می‌گردد.

۶- ارزیابی، گرفتن بازخورد و توسعه

نظارت بر روند اجرای راهکارهای عملیاتی، می‌تواند در بستر کاربست فرهنگی اجتماعی احداث خوابگاه دانشجویی، راهکارهای پیوست فرهنگی اجتماعی پروژه، انجام می‌پذیرد که بر حسب ضرورت، مطابق فرایند ارائه شده در این دستورالعمل اجرا می‌گردد.

در این مرحله به صورت اجمالی پیامدهای احتمالی ناشی از اجرای راهکارها در تیم‌های فکری مورد بررسی و نتایج احتمالی به منظور ترمیم و یا اصلاح راهکارهای قبلی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. بازنگری راهکارهای عملیاتی در پیوست فرهنگی اجتماعی به دو منظور انجام می‌پذیرد: اول بررسی این که راهکارها تا چه میزان عملیاتی بوده و قابلیت اجرایی داشته است و دوم این که اجرای راهکارها به چه میزان توانسته است موثر بر ترمیم وضعیت شاخص‌های تدوین در پیوست فرهنگی اجتماعی شده باشد. نتیجه این ارزیابی و بازنگری منتج به تدوین راهکارهای عملیاتی جبرانی با توجه به نتایج حاصل از ارزیابی و همچنین شرایط جدید احتمالی حاکم بر اجرای فعالیت و بازنگری در اهداف و شرح خدمات به منظور تجدید نظر در شیوه اجرای یک فعالیت، به خصوص مواردی که دارای فزاینده‌ای و توسعه‌ای است می‌گردد.

دستورالعمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

ماده ۵: زمان اجرای پیوست فرهنگی اجتماعی

پیوست فرهنگی اجتماعی با در نظر داشتن زمان اقدام، سرعت و ابتکار عمل در تدوین، در سه حالت یا مسیر «پیشینی»، «همراه» و «پسینی» جای می‌گیرد.

الف: مسیر پیشینی یا پیش‌نگر: در فرایند طراحی و اجرای فعالیت، اهداف فرهنگی اجتماعی از پیش تعیین شده، مورد نظر قرار می‌گیرد و برای دستیابی به آن، اقدام به طراحی فعالیت می‌شود. در این صورت هدف از پیوست نگاری فرهنگی اجتماعی، توسعه فرهنگ است و برای دستیابی به آن، ابزاری تاثیرگذار در اجتماع، طراحی می‌گردد. اینجا است که اصطلاح پیوست فرهنگی در معنای تکمیل و توسعه فرهنگی می‌تواند به کار گرفته شود. این نوع پیوست را «پیوست فرهنگی اجتماعی پیشینی یا پیش‌نگر» می‌نامند.

ب: مسیر همراه یا حین‌نگر: اگر قرار بر اجرای طرحی بدون اهداف اولیه فرهنگی اجتماعی باشد، در این حالت می‌توان در مسیر اجرای فعالیت، روح فرهنگی در آن دمید و هدف از پیوست نگاری فرهنگی اجتماعی، طراحی خدماتی سازگار با فرهنگ جامعه و به دور از پیامدهای منفی است. به این قسم، «پیوست فرهنگی اجتماعی همراه یا حین‌نگر» گفته می‌شود که در زمان اجرای فعالیت، نگاه فرهنگی اجتماعی با آن فعالیت همراه می‌شود. این نوع پیوست فرهنگی اجتماعی در مطالعات احداث خوابگاه دانشجویی در مواردی است که پروژه بدون مطالعات پیوست فرهنگی اجتماعی طراحی شده است و در حین اجرا می‌توان مطالعات پیوست را انجام داد و تغییراتی را در اجرای قطار شهری به منظور بهبود فعالیت به وجود آورد.

ج: مسیر پسینی یا پس‌نگر: پیوست‌نگاری فرهنگی اجتماعی در مسیر پسینی، در حالتی است که خدمت یا فعالیتی قبل از نگارش پیوست فرهنگی اجتماعی، در جامعه به بهره‌برداری رسیده و فراگیر و تاثیرگذار شود. در این حالت هدف از پیوست‌نگاری فرهنگی اجتماعی، ارائه نحوه رویارویی با فعالیت برای از بین بردن پیامدهای منفی فرهنگی و البته به خدمت گرفتن آن برای دستیابی به اهداف مطلوب فرهنگی و بهینه‌سازی فعالیت است. این‌گونه پیوست، به عنوان «پیوست فرهنگی اجتماعی پسینی یا پس‌نگر» شناخته می‌شود. در غالب مواردی که فناوری از خارج از کشور وارد می‌شود و بدون پیوست‌نگاری در اختیار عموم جامعه قرار می‌گیرد، پیوست فرهنگی آن از نوع پسینی است و برای رفع مخاطرات آن تلاش می‌شود. گاه می‌توان با نگاه سلامت فرهنگی با آن فعالیت مواجه شد و گاه می‌توان آن خدمت را در اختیار توسعه فرهنگ گرفت.

دستورالعمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

پیوست ۱- فرم شناسنامه پروژه

جدول ۷: شناسنامه پروژه احداث خوابگاه دانشجویی

پروژه احداث خوابگاه دانشجویان		عنوان فعالیت
☐ سیاست	☐ اقدام	☒ پروژه
نهاد متولی: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نهاد مجری: دانشگاه/دانشکده		جایگاه سازمانی
☐ فراملی	☐ ملی	☒ شهری
گستره جغرافیایی: فراملی		☒ منطقه‌ای
☒ فرهنگی	☐ سیاسی	☒ خدماتی
☐ اقتصادی	☐ اقتصادی	
گستره جمعیتی: نفر	مستقیم(پیش‌بینی شده در طرح‌نامه): نفر؛ غیرمستقیم: نفر	گستره جمعیتی: نفر
		محل اجرا
		منطقه تأثیر فعالیت
سیاست‌ها	اهداف	اهداف اصلی و سیاست‌ها
		اهداف اصلی و سیاست‌ها
		دست‌آورد فعالیت
		مستندات قانونی و علمی مرتبط با فعالیت
		مستندات پیرامون فعالیت‌های مشابه
		بودجه

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

پیوست ۲- فرم بوم‌شناسی منطقه

جدول ۸: فرم شناخت بوم فرهنگی اجتماعی منطقه احداث خوابگاه دانشجویی

موضوع	نتایج
ذینفعان	
نشانه‌های هویت	
سرمایه اجتماعی	
آسیب‌های اجتماعی فرهنگی	
جمعیت‌شناسی اجتماعی	

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

پیوست ۳- چکلیست‌های شناخت نشانه‌های هویت شهری منطقه احداث خوابگاه دانشجویی

۱-اطلاعات مربوط به مراکز شهری و فراشهری و مؤلفه‌های انسانی هویت شهر را باید از «اسناد مرتبط» استخراج کرد. برای این منظور چکلیست زیر پیشنهاد می‌شود:

جدول ۹: چکلیست اطلاعات شناخت نشانه‌های هویت شهری

اطلاعات مربوط به اسناد	
۱- مراکز شهری تجاری - تفریحی شهر/ محله کدام‌اند؟	مراکز شهری و فراشهری
۲- مراکز رسانه‌ای - هنری (صداوسیما و پیرامون) شهر کدام‌اند؟	
۳- مراکز تاریخی شهر/ محله کدام‌اند؟	
۴- مراکز مذهبی شهر/ محله کدام‌اند؟	
۵- مراکز گردشگری و خدمات مجموعه شهر/ محله کدام‌اند؟	
۱- اعمال، آداب‌ورسوم و اعتقادات منطقه موردنظر به چه صورت است؟	مؤلفه‌های انسانی هویت شهر
۲- روش زندگی ساکنان هر شهری (منطقه موردنظر) به چه صورت است؟	
۳- گویش و لهجه منطقه موردنظر به چه صورت است؟	
۴- گرایش دینی و مذهبی منطقه موردنظر به چه صورت است؟	
۵- زبان منطقه موردنظر چیست؟	
۶- تبار و نیاکان (مشاهیر) منطقه موردنظر کدام‌اند؟	
۱- محله های قدیمی شهر کجا هستند و چه ویژگی هایی دارند؟	مؤلفه های مصنوع هویت شهر
۲- امامزاده های شهر ، تکیه ها و حسینیه های قدیمی کجا هستند و چه ویژگی هایی دارند؟	
۳- آرامگاه های قدیمی ، موزه ها و کاخ ها ، کلیساها کجا هستند و چه ویژگی هایی دارند؟	

۲-چکلیست اطلاعات شهرداری

اطلاعات مربوط به سازمان‌های فضایی و پهنه‌بندی شهر، پهنه‌بندی کاربری زمین و تقسیم‌بندی مناطق شهرداری را باید از «اسناد و اطلاعات شهرداری»، با استفاده از چکلیست زیر استخراج کرد:

جدول ۱۰: چکلیست اطلاعات شهرداری شناخت نشانه‌های هویت شهری

اطلاعات مربوط به شهرداری	
۱- پهنه‌های سکونت در ناحیه موردنظر کدام‌اند؟	سازمان‌های فضایی و پهنه‌بندی شهر
۲- پهنه‌های فعالیت در ناحیه موردنظر کدام‌اند؟	
۳- پهنه‌های مختلط در ناحیه موردنظر کدام‌اند؟	
۴- پهنه‌های حفاظت در ناحیه موردنظر کدام‌اند؟	
۱- کاربری‌های مسکونی، شبکه معابر، زمین‌های بایر، فضای سبز و نظامی در ناحیه موردنظر کدام‌اند؟	پهنه‌بندی کاربری زمین
۲- کاربری‌های فرا منطقه‌ای و بین‌المللی در ناحیه موردنظر کدام‌اند؟	
۳- عناصر طبیعی؛ از جمله باغات و فضای سبز، زمین‌های باز و بایر، کوهستان، رود و دره‌های جاری در ناحیه موردنظر به چه صورت است؟	
باشگاه‌های ورزشی، وزارتخانه‌ها و نهادهای دولتی در ناحیه موردنظر کدام‌اند؟	

دستورالعمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

اطلاعات مربوط به شهرداری	
فضاهای کار و فعالیت در سطح منطقه به چه صورت است؟	تقسیم‌بندی مناطق شهرداری
۱- تقسیمات مناطق شهرداری به چه صورت است؟	
۲- چشم‌انداز منطقه در طرح‌های فرادست شهرداری چیست؟	
۳- ویژگی‌های جمعیتی منطقه به چه صورت است؟	
۴- شبکه ارتباطی منطقه به چه صورت است؟	
۵- ویژگی‌های اجتماعی منطقه چیست؟	
۶- ویژگی‌های عملکردی، اقتصاد مهم هر منطقه به چه صورت است؟	
۷- محلات مهم هر منطقه کدام‌اند؟	مؤلفه‌های مصنوع هویت شهری
۱- مراکز آموزشی شهر کدام‌اند و چه ویژگی‌هایی دارند؟	
۲- مساجد شهر کدام‌اند و چه ویژگی‌هایی دارند؟	
۳- فرهنگسراها شهر کدام‌اند و چه ویژگی‌هایی دارند؟	
۴- پارک‌ها شهر کدام‌اند و چه ویژگی‌هایی دارند؟	
۵- باغات مهم شهر کدام‌اند و چه ویژگی‌هایی دارند؟	

۳- چک‌لیست اطلاعات نقشه‌های شهری

اطلاعات مربوط به مولفه‌های طبیعی شهر و مولفه‌های مصنوع هویت شهر را می‌توان از «اطلاعات نقشه‌های شهری»، با استفاده از چک‌لیست زیر استخراج کرد:

جدول ۱۱: چک‌لیست اطلاعات نقشه‌های شهری شناخت نشانه‌های هویت شهری

اطلاعات مربوط به نقشه‌های شهری	
۱- مؤلفه‌های ساختار طبیعی (رودها، دره‌ها، فضای سبز) کدام‌اند؟	مؤلفه‌های طبیعی هویت شهر
۲- مؤلفه‌های نقطه‌ای (چشمه، آب‌انبار، یخچال‌ها) کدام‌اند؟	
۳- مؤلفه‌های نقطه‌ای - خطی شهر (قنات‌ها) کدام‌اند؟	
۱- مراکز آموزشی در منطقه مورد نظر کدام‌اند؟	مؤلفه‌های مصنوع هویت شهری
۲- مساجد در منطقه مورد نظر کدام‌اند؟	
۳- فرهنگسراها در منطقه مورد نظر کدام‌اند؟	
۴- پارک‌ها در منطقه مورد نظر کدام‌اند؟	
۵- دروازه‌های شهری و میدان‌ها در منطقه مورد نظر کدام‌اند؟	
۶- فضاهای شاخص شهری شامل محله‌های قدیمی و ساختمان‌های مسکونی در منطقه مورد نظر کدام‌اند؟	
۷- خیابان‌ها و بزرگراه‌ها شاخص در منطقه مورد نظر کدام‌اند؟	

۴- چک‌لیست محیط‌زیست

اطلاعات مربوط به مولفه‌های طبیعی شهر را باید از «اسناد و اطلاعات سازمان محیط زیست»، با استفاده از چک‌لیست زیر استخراج کرد:

دستورالعمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

جدول ۱۲: چک لیست سازمان محیط زیست شناخت نشانه‌های هویت شهری

اطلاعات مربوط به سازمان محیط زیست	
۱- مؤلفه‌های ساختار طبیعی (رودها، دره‌ها، فضای سبز) کدام‌اند؟	مؤلفه‌های طبیعی هویت شهر
۲- مؤلفه‌های نقطه‌ای (چشمه، آب‌انبار، یخچال‌ها) کدام‌اند؟	
مؤلفه‌های نقطه‌ای - خطی شهر (قنات‌ها) کدام‌اند؟	

۵- چک لیست مصاحبه کیفی

اطلاعات مربوط به ویژگی‌های هویتی هر محله از طریق «مصاحبه‌های کیفی»، با استفاده از پرسشنامه زیر با افراد شاخص در هر محله استخراج می‌شود:

جدول ۱۳: چک لیست مصاحبه کیفی شناخت نشانه‌های هویت شهری

اطلاعات مربوط به مصاحبه‌های کیفی
۱- ویژگی شاخص محله شما چیست؟
۲- آیا تجربه خاصی در محله شما وجود دارد که بیشتر افراد محله در آن شریک باشند؟
۳- آیا داستان یا قصه خاصی در مورد محله شما وجود دارد؟
۴- اگر بخواهید خودتان داستانی در مورد محله خود بگویید، چه می‌گویید؟
۵- چه کلاماتی را می‌توان مترادف با محله شما دانست؟
۶- اتفاق تاریخی خاصی در محله شما افتاده است؟
۷- مشاهیر محله شما کدامند و در مورد آنها چه قصه‌ای وجود دارد؟
۸- دوست داشتید محله شما به چه شکلی بود؟ (در حالت ایده‌آل)
۹- چه ویژگی خاصی در محله وجود دارد که ممکن است اعضای محله به آن افتخار کنند؟

دستورالعمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

پیوست ۴- چکلیست‌های آسیب‌های اجتماعی - فرهنگی

عوامل آسیب زای مربوط به اعتیاد، سرقت و دزدی، نزاع و درگیری، زباله‌گردی، کارتن‌خوابی مسائل مرتبط با نوجوانان و جوانان و مسائل مربوط به زنان و دختران را باید با همکاری مراجع ذیصلاح استخراج کرد. برای این منظور چکلیست زیر پیشنهاد می‌شود:

جدول ۱۴: چک لیست آسیب‌های اجتماعی فرهنگی

نوع آسیب	اطلاعات مربوط به آسیب‌های اجتماعی
اعتیاد	۱- وضعیت حمل، توزیع و جابه‌جایی مواد مخدر در محله چگونه است؟
	۲- وضعیت مصرف مواد مخدر در محله چگونه است؟
	۳- چه گروه‌های سنی در این محله معتاد به مواد مخدر هستند؟
	۴- وضعیت زنان معتاد در محله چگونه است؟
	۵- آیا مکان‌های مخروبه برای مصرف دسته‌جمعی در محله وجود دارد؟
	۶- آیا نکته خاص و مهمی در خصوص وضعیت اعتیاد در محله هست که قابل‌ذکر باشد؟
سرقت و دزدی	۱- وضعیت سرقت از منازل در محله چگونه است؟
	۲- وضعیت سرقت‌های خرد در محله چگونه است؟
	۳- وضعیت جیب‌بری (مانند تلفن همراه و کیف پول) در محله چگونه است؟
	۴- وضعیت زورگیری و اخاذی از مردم در محله چگونه است؟
نزاع و درگیری	۱- وضعیت درگیری‌های خیابانی در محله چگونه است؟
	۲- وضعیت درگیری بین همسایگان در محله چگونه است؟
	۳- وضعیت درگیری‌های قومی - قبیله‌ای در محله چگونه است؟
تکدی‌گری	۱- وضعیت تکدی‌گری در محله چگونه است؟
	۲- آیا باندهای تکدی‌گری در محله شناسایی شده‌اند؟
	۳- آیا نکته مهمی در خصوص وضعیت تکدی‌گری در محله هست که قابل‌ذکر باشد؟
زباله‌گردی	۱- وضعیت زباله‌گردی در محله چگونه است؟
	۲- وضعیت جنسی زباله‌گردی در محله چگونه است؟
	۳- وضعیت سنی زباله‌گردی در محله چگونه است؟
	۴- وضعیت کودکان زباله‌گردی در محله چگونه است؟
	۵- آیا نکته مهمی در خصوص وضعیت زباله‌گردی در محله هست که قابل‌ذکر باشد؟
کارتن‌خوابی	۱- وضعیت کارتن‌خوابی در محله چگونه است؟
	۲- وضعیت جنسی کارتن‌خوابی در محله چگونه است؟
	۳- وضعیت سنی کارتن‌خوابی در محله چگونه است؟
	۴- وضعیت کودکان کارتن‌خواب در محله چگونه است؟
	۵- آیا نکته مهمی در خصوص وضعیت کارتن‌خوابی در محله هست که قابل‌ذکر باشد؟
مسائل مرتبط با نوجوانان و جوانان	۱- وضعیت محله به لحاظ حضور نوجوانان و جوانان ولگرد چگونه است؟
	۲- وضعیت محله به لحاظ وجود پاتوق‌های نوجوانان و جوانان چگونه است؟
	۳- وضعیت محله به لحاظ وجود درگیری بین نوجوانان و جوانان ولگرد چگونه است؟
	۴- وضعیت محله به لحاظ وجود درگیری بین نوجوانان و جوانان پسر و دختر چگونه است؟

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

اطلاعات مربوط به آسیب‌های اجتماعی	نوع آسیب
۵- وضعیت محله به لحاظ تخریب اموال عمومی چگونه است؟	مسائل مربوط به زنان و دختران
۶- وضعیت محله به لحاظ آزار جنسی و جسمی زنان و دختران از جانب جوانان چگونه است؟	
۷- وضعیت محله به لحاظ وجود امنیت تردد برای زنان و کودکان چگونه است؟	
۸- آیا نکته مهمی در خصوص وضعیت نوجوانان و جوانان در محله هست که قابل‌ذکر باشد؟	
۱- وضعیت محله به لحاظ حضور دختران فراری چگونه است؟	
۲- وضعیت محله به لحاظ حضور زنان خیابانی چگونه است؟	
۵- وضعیت محله به لحاظ حضور زنان متکدی چگونه است؟	

دستور العمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

پیوست ۵ - فرم امکان‌سنجی فرهنگی اجتماعی

جدول ۱۵: امکان‌سنجی فرهنگی اجتماعی احداث خوابگاه دانشجویی

شواهد ارزیابی	اثرگذاری فعالیت/تأثیرپذیری فعالیت										گویه‌ها	معیار	
	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱			۰
												اجرای این فعالیت امکان دارد <u>تأثیر مخرب</u> بر هویت طبیعی منطقه داشته‌باشد.	هویت
												اجرای این فعالیت ممکن است هویت انسانی منطقه را <u>تضعیف</u> کند.	
												اجرای این فعالیت امکان دارد <u>تضعیف</u> هویت مصنوع منطقه را در پی داشته‌باشد.	
												اجرای این فعالیت ممکن است آسیب‌های اجتماعی را <u>ایجاد</u> کند.	آسیب‌های اجتماعی
												اجرای این فعالیت ممکن است آسیب‌های اجتماعی را <u>تشدید</u> کند.	
												پنداشت عمومی نسبت به عملکرد حاکمیت و شهرداری برای موفقیت در انجام وظایف و رفع و حل مشکلات مرتبط با احداث خوابگاه دانشجویی و نیکویی جامعه <u>پایین</u> است.	سرمایه اجتماعی
												اعتماد اجتماعی به سازمان‌های درگیر، کیفیت خدمات‌رسانی و عملکرد و پاسخگویی مسئولین آن و مشارکت عمومی برای احداث خوابگاه دانشجویی <u>پایین</u> است.	
												ویژگی‌ها و ارزش‌های اخلاقی در مسئولین و مردم، اعتماد عمومی، رضایت از زندگی و احساس امنیت در جامعه <u>پایین</u> است.	

دستور العمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

پیوست ۶: پیرامون پیوست فرهنگی اجتماعی

اندیشه پیوست فرهنگی که در تاریخ ۱۳۸۶/۹/۱۷ در رهنمودهای مقام معظم رهبری به شورای عالی انقلاب فرهنگی مطرح شد بدین معناست که طرح‌ها و سیاست‌های مهم اجرایی در همه زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، عمرانی و... باید پیوست فرهنگی داشته باشند. برای شناخت ابعاد اهمیت پیوست فرهنگی، ابتدا باید تلقی جامعی از مفهوم پیوست فرهنگی داشت.

۱- تعریف پیوست فرهنگی اجتماعی

مجموعه‌ای است برای شناسایی، اقدام و ارزیابی از آثار و پیامدهای فرهنگی اجتماعی طرح‌ها و فعالیت‌ها که پس از انجام مطالعات لازم و با استناد به مبانی نظری و اسناد بالادستی به ویژه نقشه مهندسی فرهنگی کشور متناسب با مقتضیات و شرایط جامعه، ضمن معرفی داده - ستاده یک سیاست اجرایی، طرح یا لایحه، پروژه یا هر فعالیت مهم دیگری با فرهنگ جامعه، با ارائه راهکارهای عملی برای تقویت آثار مثبت و حذف و کاهش پیامدهای مخرب آن در فرهنگ جامعه، راهنمای مجریان فعالیت‌ها و طرح‌ها در رعایت راهبردها، اعمال الزامات و استانداردهای مربوط و راهکارها در برنامه‌ها و اقدامات عملی در اجرای آن فعالیت خواهد بود.

ولی آن چه بایستی مورد تاکید ویژه قرار گیرد تعریفی است که پیرامون مفهوم پیوست فرهنگی در بند یازده کلیات نقشه مهندسی کشور ارائه شده است. در این تعریف، پیوست فرهنگی سندی است مشتمل بر مطالعات کارشناسی، مبین پیش‌بینی پی‌آمدهای فرهنگی و اعمال الزامات و استانداردهای مربوط در هر نوع طرح؛ تصمیم و اقدام کلان فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، حقوقی و قضایی متناسب با مقتضیات و شرایط جامعه در چارچوب نقشه مهندسی فرهنگی کشور.

دستورالعمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

۲- اهداف پیوست فرهنگی

اهداف پیوست فرهنگی نیز شامل اهداف اصلی و خرد هستند که هدف اصلی آن تأمین، تعمیق و به‌سازی حضور فرهنگ اسلامی ایرانی در موضوعات مهم سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی می‌باشد و اهداف فرعی نیز به شرح زیر هستند:

- پیش‌بینی چالش‌ها و پیامدهای فرهنگی و اجتماعی و تلاش برای مدیریت منطقی و نظام‌مند آنها.
- توسعه حضور مؤثر میدانی در جهت اجرایی و واقعی کردن سیاست‌ها و راهبردهای فرهنگی.
- ارتقای بینش و درک مشترک نسبت به ضرورت پیشرفت فرهنگی در کنار پیشرفت اقتصادی به ویژه در سطح نخبگان، مدیران و سرمایه‌گذاران.
- کمک به نهادینه کردن ارتباط بین دو حوزه مهندسی فرهنگی و مدیریت فرهنگی از طریق ساز و کار پیوست فرهنگی.
- هموارسازی نهادینه‌شدن پیشرفت پایدار، جامع، عادلانه با محوریت پاسخ به نیازهای معنوی و روانی زیست اجتماعی انسان‌ها در کنار توجه به نیازهای مادی آنها.

۳- ضرورت تدوین پیوست فرهنگی اجتماعی

پیوست فرهنگی اجتماعی ضرورتی است که همزمان با توسعه و مدرنیزاسیون ایجاد شده است. تجارب اجرای برنامه‌های توسعه در کشورهای مختلف جهان، نشان می‌دهد که عدم توجه به ابعاد رابطه صحیح بین قطب‌های توسعه با فرهنگ، علاوه بر آن که رشد کمی و کیفی رشد ملی را محدود می‌سازد، در بلندمدت به دلیل توسعه نامتوازن موجب عوارض منفی و بحران‌های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی می‌گردد. شناسایی تمام ابعاد رشد و توسعه اجتماعی و کیفیت تأثیرپذیری و تأثیرگذاری این ابعاد بر همدیگر از آن جهت اهمیت دارد که با درک صحیح از مسائل پیشرفت می‌توان با اقداماتی آگاهانه و پیشگیرانه در مرحله اول از خسارات احتمالی جلوگیری نمود و در مرحله دوم راهبردهای سازگار و برخاسته از فرهنگ خودی را طراحی و در برنامه پیشرفت ساری و جاری کرد. بدیهی است، پیوست فرهنگی اجتماعی علاوه بر وجه تسمیه خویش که بیانگر ایفای نقش ابزاری آن در قالب ضمیمه‌ای معنادار برای شفاف‌سازی وضعیت تصمیم‌گیری، مدیریت و اجرای طرح‌ها و برنامه‌هاست، در دقتی مفهومی نشانگر پیوند و پیوستگی سیستمی و تعاملات غیرقابل چشم‌پوشی میان ابعاد مختلف اجتماعی نیز محسوب می‌شود. در واقع پیوست نقطه پیوند میان یک بعد از موضوع و مسئله را با سایر ابعاد توضیح داده و مطابق کارکردهای فوق می‌تواند بهترین ابزار برای استانداردسازی عوارض یک طرح و برنامه در چارچوب تدابیر از پیش مشخص شده و همچنین سنجش کیفیت و کارآمدی و میزان توازن یک طرح و برنامه با سایر ابعاد اجتماعی تلقی شود. فرایند پیوست فرهنگی اجتماعی نقش بارزی در کنترل و نظارت نابسامانی‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی خواهد داشت و نارسایی‌های بخش‌های مختلف توسعه را شناسایی کرده و با تکیه بر هویت ملی، چاره‌اندیشی خواهد کرد. فرایند پیوست فرهنگی اجتماعی، شناخت و اصلاح موانع فرهنگی، افزایش اثربخشی فعالیت‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی را تسریع می‌بخشد.

دستور العمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

پس از پیروزی انقلاب اسلامی حوزه فرهنگی اجتماعی همواره یکی از اصلی‌ترین اهداف انقلاب اسلامی بوده است. در این ساختار جاری کردن فرهنگ و ارزش‌های دینی و اخلاقی در جامعه و اداره‌ی زندگی بر پایه‌ی اصول اسلامی از اصلی‌ترین سیاست‌گذاری‌های فرهنگی از سوی رهبر انقلاب بوده است. به منظور اجرایی شدن هدف فوق، مهندسی فرهنگی به عنوان اصلی‌ترین راهبرد مدیریت فرهنگی در طرح الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت مطرح گردیده است. در این راهبرد پیوست فرهنگی در راستای مهندسی فرهنگ، مهندسی فرهنگی و مدیریت فرهنگی روشی برای عملیاتی کردن ایده‌ها، سیاست‌ها و برنامه‌های فرهنگی در فضای عمل اجتماع است. هدف، دستیابی به مدلی واقع‌گرا، جامع نگر و آینده نگر است که در نتیجه‌ی آن بتوان به مدیریت و مهندسی حوزه‌های مختلف جامعه از جمله معماری و شهرسازی پرداخت. در فرآیند راهبردی‌سازی نظام اسلامی متناسب با اهداف آن، رهبر معظم انقلاب اسلامی ذیل برنامه‌ی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، مهندسی فرهنگی را به عنوان آموزه و تاکتیک و پیوست فرهنگی را به عنوان ابزار، روش و برنامه‌ی استراتژیک، ارکان اصلی مدیریت فرهنگی در سطح راهبردی نظام فرهنگی، برای پیشرفت نظام اسلامی مطرح نموده اند. بنا به نظر معظم له مهندسی فرهنگی را در حوزه‌ی شهرسازی می‌توان باز طراحی، اصلاح و ارتقای شئون و مناسبات نظام‌های سیاسی - اجتماعی، نظام‌های فرهنگی و نظام اقتصادی سازنده‌ی شهر اسلامی دانست. در واقع جوهره و کارکرد مهندسی فرهنگی تحقق و تأمین نحوه‌ی تعامل مؤثر و ارتباط سازماندهی شده و پویای نظام‌های فوق با نظام ارزشی حاکم است که به عنوان برنامه‌ای تاکتیکی شاخص‌ها، ارزش‌ها و اصول اصلی راهبردی فرهنگی را در فرایندهای آفرینش و خلق اثر شهرسازی تبیین می‌نماید (جهان بخش و دل‌زنده، ۱۳۹۵).

۴- تدوین پیوست فرهنگی اجتماعی در اسناد حاکمیتی

رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی در آذرماه سال ۱۳۸۶ ضرورت تهیه پیوست فرهنگی برای طرح‌های گوناگون کشور را مورد تأکید قرار دادند و فرمودند: «در طرح‌های گوناگون که در کشور تنظیم می‌شود، طرح‌های پولی و مالی و عمرانی، حتماً یک پیوست فرهنگی وجود داشته باشد».

نظام‌نامه پیوست فرهنگی طرح‌های مهم و کلان کشور نیز در تاریخ ۱۳۹۲/۱/۲۱ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسیده است. در این نظام‌نامه پیوست فرهنگی ابزاری در جهت ایجاد مصونیت و پیشگیری از پیامدهای منفی در عرصه فرهنگ و همچنین اقدامی در راستای ایجاد تحول و پیش‌برندگی در فرایندها و روش‌های مدیریت فرهنگی کشور مبتنی بر ارزش‌های فرهنگ اسلامی و در نهایت، عامل مؤثر در جهت ارتقای بهره‌وری معرفی می‌گردد. مهم‌ترین هدف نظام نامه پیوست فرهنگی ایجاد زمینه و شرایطی است که با ایجاد گفت‌وگو فرآیند اصلاح عملکرد فرهنگی تصمیمات مدیریتی در همه‌ی سازمان‌های اجرایی کشور، ضمن اینکه طرح‌های مهم به ویژه پروژه‌های عمرانی و اجتماعی، اقتصادی به نحو مطلوبی اجرا می‌شوند، ارزش‌های دینی، ملی و انقلابی نیز حفظ و تقویت گردند. نظام نامه پیوست فرهنگی، با هدف تبیین ضرورت، جایگاه، چیستی، ساختار و الزامات قانونی مربوط به تدوین و اجرای پیوست فرهنگی در سطح کشور تهیه شده که ذیل نقشه مهندسی فرهنگی و ترسیم گر نقطه کانونی سامانه نظارت و ارزشیابی در نظام مدیریت راهبردی فرهنگی کشور است. در نقشه مهندسی فرهنگی کشور که در سال ۱۳۹۲ به تصویب شورای عالی انقلاب کشور رسیده است و برای افق ۱۴۰۴ ترسیم شده، به پیوست فرهنگی و ضرورت تدوین آن برای کلیه اقدامات کلان کشور اشاره می‌شود.

دستور العمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

در برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران، در بند دو ماده هشتاد، تهیه و تدوین پیوست‌های اجتماعی در طراحی کلیه برنامه‌های کلان توسعه‌ای، ملی و بومی با توجه به آثار محیطی آنها به منظور کنترل آثار یاد شده و پیشگیری از ناهنجاری‌های اجتماعی با تصویب شورای اجتماعی کشور اشاره می‌شود.

پیوست ۷: پیرامون خوابگاه دانشجویی

به منظور بررسی خوابگاه دانشجویی، نخست خوابگاه دانشجویی تعریف می‌شود و اهمیت و نقش آن مورد بررسی قرار می‌گیرد. در گام بعدی، پیشینه خوابگاه دانشجویی شرح داده می‌شود. سپس فعالیت‌های اصلی در خوابگاه بیان می‌گردند و انواع سیستم خوابگاه‌های دانشجویی مورد واکاوی قرار می‌گیرد و فضاهای کاربردی و تجهیزات لازم برای طراحی خوابگاه معرفی می‌شود. در پایان نیز استانداردهای طراحی خوابگاه به طور مفصل تشریح می‌گردد.

۱- تعریف خوابگاه دانشجویی

امروزه با بالا رفتن میل عمومی جامعه به تحصیل، تعداد و انواع مراکز آموزش عالی به صورت چشمگیری افزایش یافته‌اند. ورود به دانشگاه و تجربه زندگی مستقل، آغاز مرحله جدیدی از زندگی برای دانشجویان می‌باشد. با توجه به پذیرش دانشجویان غیربومی در اکثریت دانشگاه‌ها، داشتن مکان مناسب برای استقرار و سکونت این دانشجویان امری ضروری و از نخستین امکاناتی است که می‌بایست فراهم شود (نظرپور، ۱۳۹۸).

در قرن بیست و یکم خوابگاه‌های دانشجویی در دانشگاه‌ها بعد از مساله آموزش در ردیف اول اهمیت قرار می‌گیرند. این خوابگاه‌ها باید به نیازهای آینده دانشجویان، تغییر و تحولات دانشگاهی، زندگی اجتماعی، خواسته‌های دانشجویان و اولیای آنها پاسخگو باشند. طراحی با افکار آینده نگرانه می‌تواند یک راه حل عملی و مناسب جهت حل مشکلات و وضعیت دشوار خوابگاه‌های امروزی باشد. خوابگاه‌ها نه تنها باید مکان‌های مطلوبی برای خوابیدن باشند بلکه باید موقعیت‌های مناسبی را جهت رشد فردی و تحصیلی دانشجویان فراهم آورند (Hill, 2007).

در فرهنگ لغت انگلیسی برای خوابگاه دانشجویی از کلماتی همچون Hostel Dorm, Hall of Residence, Residence و Dormitory استفاده می‌شود که به معنای ساختمانی است که عمدتاً محل خواب و اقامت را برای افراد زیادی تأمین می‌کند که این افراد اغلب دانش‌آموزان مدارس شبانه روزی و دانشجویان کالج‌ها و دانشگاه‌ها هستند. در ایالات متحده واژه Dorm بیشترین استفاده را دارد که از کلمه لاتین dormitorium گرفته شده است؛ در حالی که در انگلستان اصطلاح Hall خصوصاً در مورد دانشگاه بیشتر استفاده می‌شود (en.wikipedia.org).

تعاریف مختلفی از خوابگاه دانشجویی در منابع گوناگون بررسی شده است که مفاهیم مشابهی دارد:

- خوابگاه دانشجویی به عنوان یک قرارگاه فیزیکی در کشورهای گوناگون که نه تنها باید مکان‌هایی مطلوب برای خوابیدن باشند بلکه باید موقعیت‌های مناسبی را جهت رشد فردی و تحصیلی دانشجویان فراهم آورند (نظرپور و همکاران، ۱۳۹۷).

دستورالعمل پیوست فرهنگی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

- خوابگاه دانشجویی محدوده ای از فضای دانشگاه محسوب می شود که برای سکونت و آرامش و تأمین بهداشت روانی دانشجویان به همراه بهرمندی از سایر امکانات رفاهی، فرهنگی، فوق برنامه، تربیت بدنی، مشاوره و راهنمایی، کتابخانه، تغذیه و بهداشت و درمان در حد مقدرات در نظر گرفته شده است و کلیه مقررات اداری و انضباطی دانشگاه در آن حاکم است (آیین نامه سکونت در خوابگاه های دانشجویی، ۱۳۹۷).
- خوابگاه های دانشجویی را می توان به مثابه جوامعی برای یادگیری تلقی کرد که در آن با تبدیل خوابگاه به محیطی ایمن حمایتی به افزایش گفتمان ها و فعالیت های فوق برنامه، تقویت مهارت زندگی و سازگاری و تعامل بیشتر با محیط اجتماعی، رشد فردی و شغلی و مشارکت در اداره امور جامعه می توان دست یافت (محمودی راد و آراسته، ۱۳۸۳).
- خوابگاه، عرصه ای نیمه عمومی است که در آن عده ای از همسالان، درگیر تعاملات بین فرهنگ و برخوردهای قومیتی می شوند. این تعاملات می تواند تاثیر مثبت یا منفی ای بر زندگی فرد داشته باشد و از او در برابر تصمیم گیری های زندگی اجتماعی اش، فردی مستقل یا منفعل بسازد. خوابگاه، ادامه فضای دانشگاه است که در آن فرد، تحت تعلیم و تأثیر است. انتقال فرهنگ، جامعه پذیری، افزایش تخصص و مهارت، پرورش و رشد تخصصی افراد، مواردی هستند که افراد در تعاملات خود در این فضا می توانند کسب کنند (جهانگیری و همکاران، ۱۳۹۱).

۲- اهمیت خوابگاه دانشجویی

دوران دانشجویی آغاز ایجاد این ثبات و تعادل و جامعیت در انسان هایی است که آینده هر جامعه ای را می خواهند اداره کنند. تعادل بین علم و دل، مغز و روح و فضایی که می خواهد چنین انسان هایی را در خود پرورش دهد، باید برقرار باشد. به همین جهت خوابگاه دانشجویی با هر ساختمان دیگری متفاوت خواهد شد. زیرا اولاً

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

مخصوص فعال‌ترین گروه‌های اجتماع که جوانان و آینده سازان کشورند بوده و ثانیاً مخصوص کسانی است که وارد محیط علمی شده‌اند (موسی‌پور، ۱۳۹۰).

مطالعات بیان داشته‌اند که زندگی در خوابگاه‌ها، در ارتباط مستقیم با پیامدهای تحصیلی، پیشرفت و موفقیت دانشجویان است. حتی تحقیقات بسیاری نیز بیان داشته‌اند که افراد مقیم در خوابگاه‌های درون پردیس دانشگاه، عملکرد مناسب‌تری در کلاس‌های درس داشته‌اند. علاوه بر آن ثابت شده است که در مقایسه با کسانی که در خارج از خوابگاه‌ها زندگی می‌کنند، افراد ساکن در خوابگاه‌های پردیس‌های دانشگاهی تمایل بیشتری در شرکت در تشکلهای دانشجویی داشته و از نظر اجتماعی سازگارترند (Khozaeri et al, 2010).

در طراحی فضای سکونتی دانشجو باید در نظر داشت که دانشجویان در این فضا در عین بهره مندی از مزایای زندگی مشترک دانشجویی که لازمه تقویت روح با نشاط و پر تحرک دانشجویی است دارای زندگی مستقل و محیطی آرام برای استراحت و مطالعه باشند (عمادی زاد، ۱۳۹۸).

۳- نقش خوابگاه دانشجویی

هدف از تحصیل در دانشگاه صرفاً بالا بردن سطح ذهنی و پرکردن آن با علوم مختلف نیست و آنچنان که انتظار می‌رود دانشگاه باید دانشجویان را در تمامی ابعاد ذهنی، جسمی و عاطفی آماده سازد. اهدافی که می‌توان برای دانشگاه در نظر گرفت شامل موارد زیر می‌باشند:

- پرورش کفایت و شایستگی انسان برای زیستن با مردمان دیگر
- پرورش و هدایت سازنده هیجان‌ها و عواطف انسانی
- پدید آوردن و تقویت استقلال، خود مختاری و خود فرمانی دانشجویان
- پروراندن و روشن کردن هدف و غایت زندگی برای دانشجویان
- پدید آوردن احساس یکپارچگی و وحدت دانشجویان با جامعه‌ی بزرگی که در آن زندگی می‌کنند.

اگر چنین اهدافی را برای دانشگاه بپذیریم، آنگاه اتاق درس، سازمان اداری، تالارهای دانشگاه، کتابخانه و از همه مهمتر خوابگاه‌های دانشجویی جایی برای پرورش انسان‌ها خواهد بود و شکل کالبدی آنها به پیروی از هدف آن قالب ریزی می‌شود.

نهایتاً باید توجه کرد که اصول بازدهی تحصیلات و تعلیم و تربیت دانشجویان پس از فراغت از تحصیل به دست می‌آید و هنگامی که آنها وارد اجتماع گشته و مسئولیت پذیر شوند، نقش مهمتری در جامعه خواهند داشت و در حقیقت در این مدت کوتاه باید آنها را برای یک عمر زندگی و خدمت به جامعه و نیز متوجه بود که به مشکلات ناشی از برخوردهای سوء و به وجود آمدن عقده‌ها و پیچیدگی‌ها و ... معضلات جبران ناپذیری را برای جامعه به وجود خواهد آورد.

بدین ترتیب خوابگاه دانشجویی به عنوان یک سرپناه و قرارگاه فیزیکی برای دانشجویانی تلقی می‌شود که با ترک خانواده و آمدن به دانشگاه، قرار است سال‌هایی از عمر خویش را در خوابگاه سپری کنند و نقش آن در تامین

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

سکونت، آرامش و تامین بهداشت روانی دانشجویان به همراه بهره مندی از سایر امکانات فرهنگی، رفاهی، فوق برنامه، تربیت بدنی، مشاوره و راهنمایی، کتابخانه، تغذیه و بهداشت و درمان، در حد مقدرات از اهمیت فراوان برخوردار است.

۴- فعالیت‌های اصلی در خوابگاه‌های دانشجویی

مهمترین عملکردها و فعالیت‌های دانشجویان در خوابگاه‌های دانشجویی عبارتند از: خواب، مطالعه، ارتباط (معاشرت).

۴-۱- خواب ۴-۲- مطالعه ۴-۳- ارتباطات جمعی (معاشرت)

۵- انواع سیستم‌های خوابگاه دانشجویی

در تعیین انواع خوابگاه‌های رایج دنیا، در دو مقیاس خرد (اتاق) و مقیاس بزرگتر (مجموعه) به آن می‌پردازیم.

۵-۱- انواع اتاق‌ها

انواع اتاق در خوابگاه‌های رایج دنیا به اتاق تکی، اتاق دونفره مجزا، اتاق‌های دونفره، اتاق‌های سه نفره و اتاق‌های چهارنفره قابل طبقه‌بندی است.

• اتاق تکی

با حفظ حریمیت لازم برای فرد ساکن، می‌تواند مستقیماً به راهرو باز شود و یا بخشی از آپارتمان یا سوئیت باشد. دانشجویانی که در اتاق‌های تکی هستند، ممکن است احساس ایزوله بودن و افسردگی کنند.

• اتاق‌های دو نفره مجزا

برای زندگی مجزای دو دانشجو به همراه یک فضای مشترک. این مجزا بودن امکان فعالیت‌های متفاوت در یک زمان را به دیگری می‌دهد، بدون اینکه بخواهند مزاحم یکدیگر شوند. این تفکیک می‌تواند فیزیکی (جدا شدن دو بخش با در) یا بصری (مخفی شدن بخش‌های خصوصی دو دانشجو) باشد. ابعاد این فضاها بین ۱۳/۵ مترمربع تا ۲۳/۲ مترمربع متغیر است.

• اتاق‌های دو نفره

مرسوم‌ترین و اقتصادی‌ترین اتاق در دانشکده‌ها، اما با افزایش اهمیت کیفیت زندگی و مطالعه دانشجویان، از میزان مطلوبیت آن کاسته شد. برخی اتاق‌ها، قلمرو دو دانشجو را کاملاً تفکیک می‌کنند و برخی میزهای مطالعه دو نفر را در حالت موازی با یکدیگر قرار می‌دهند. قرار دادن کمد لباس بین تخت و میز (و پوشاندن تخت پشت آن)، تا حدودی بین عملکرد تفکیک مناسبی می‌کند. اگر این نوع اتاق باید ساخته شود، باید پیش‌بینی تبدیل آن به اتاق تک نفره یا اتاق دو نفره مجزا بشود.

• اتاق‌های سه نفره

در دانشکده‌ها وجود دارد، اما برای اجرا در این دوره پیشنهاد نمی‌شود و وضعیت ایده‌آلی را به وجود نمی‌آورد، فضای زیاد این اتاق برای جابجایی مبلمان مناسب است.

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

• اتاق‌های چهار نفره

استفاده چهار دانشجویان از یک اتاق، مانند اتاق سه نفره، همان حس فشار و اضطراب را دارد. مزیت این اتاق‌ها این است که آن قدر بزرگ هستند که قابلیت تقسیم با جالباسی یا پارتیشن‌های سبک یا عناصر دیگر را دارند ولی باز هم این نوع جدایی، جبران کاهش محرمیت هر نفر را نمی‌کند.

۲-۵- انواع مجموعه‌ها

انواع مجموعه‌ها در خوابگاه‌های رایج دنیا به سوئیت، آپارتمان، پلان راهرویی، پلان گالری و پلان هسته‌ای قابل طبقه‌بندی است.

• سوئیت

اگر تعداد دانشجویان ۴ نفر یا بیشتر شود، فضا باید به صورت سوئیت طراحی شود. این فضا می‌تواند حمام داشته باشد. ولی حتما یک یا چند نشیمن عمومی دارد. در این حالت، دانشجویان حداقل یک فضا را تحت کنترل خود دارند که یکی از سه فعالیت اصلی در آن انجام می‌شود: خوابیدن، مطالعه کردن، فعالیت‌های اجتماعی. این نشیمن کمی از میزان فشار استفاده از یک اتاق مشترک برای دو نفر را می‌کاهد و حس نشیمن در فضای اقامتی را القا می‌کند. این تقسیم‌بندی فضا، قابلیت‌ها، الگوهای استفاده و انعطاف‌هایی در چیدمان را ایجاد می‌کند. الگوهای مرسوم:

• یک فضای عمومی که برای مطالعه نیز به کار می‌رود؛

• یک اتاق برای خواب، اتاق‌های مجزا برای مطالعه و فعالیت‌های اجتماعی؛

• چهار اتاق تک نفره یا دو اتاق دو نفره با یک نشیمن عمومی؛

سوئیت‌هایی که اتاق‌های تک نفره دارند، محرمیت بیشتری دارند. راهکارهای دیگری برای به دست آوردن فضای کافی بیشتر، حل برخی فضاهای ارتباطی در فضای عمومی است. ایده آل این است که هر اتاق از لحاظ آکوستیکی از نشیمن جدا باشد.

ممکن است این ایراد پیش بیاید که دانشجویان تنها در محدوده‌ی سوئیت خودشان فعالیت اجتماعی دارند و ارتباطات از این محدوده بالاتر نمی‌رود، ممکن است برای برخی دانشجویان، خصوصا دانشجویان سال اول که خواستار فرصت‌های بیشتری می‌باشند، دلخواه نباشد.

فضای عمومی، از استرس فضای مشترک می‌کاهد و فضایی برای ارتباطات دوستانه فراهم می‌آورد. یک الگوی نظام‌یافته از ارتباطات شکل می‌گیرد: ابتدا با هم اتاقی، سپس با دو یا چهار نفر از دوستان و ... مکان یابی فضاهای عمومی مهم است، به طوری که محرمیت حمام‌ها و محل خواب حفظ شود. مشکل زمانی ایجاد می‌شود که برای ارتباط بین اتاق و حمام باید از فضای عمومی عبور کرد.

به ازای هر هفت یا هشت نفر در اتاق‌های دوبله، بیشتر از یک فضای عمومی لازم است. حداقل یک فضای مطالعه و یک فضای فعالیت‌های اجتماعی باید در نظر گرفته شود.

دستور العمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

• آپارتمان

تفاوت آپارتمان با سوییت در داشتن آشپزخانه است، ممکن است مانند سوییت شامل اتاق های تک نفره یا دو نفره که اطراف یک فضای عمومی هستند شود و یا اتاق های مجزا برای خواب، مطالعه، فعالیت های اجتماعی و غذا خوردن، برخی دانشجویان اعتقاد دارند که با پخت و پز، می توانند در مخارجشان بیشتر صرفه جویی کنند، آپارتمان برای این دانشجویان مناسب است. این الگو برای دانشجویان مقاطع بالاتر و تحصیلات تکمیلی مناسب تر است. این افراد با دانشکده آشنایی کامل دارند و اکنون به دنبال دوستی های معین می باشند. فعالیت های درون آپارتمان مانند سوییت ها می توانند طبقه بندی شود: مطالعه، فعالیت های اجتماعی، خواب، تفریح.

تجربه نشان داده است که بیشتر دانشجویانی که در آپارتمان زندگی می کنند از مسئولیت پخت و پز و تمیز کردن ظروف خسته می شوند. به نظر می رسد که با توسعه مناسب خدمات سلف سرویس در حالی که مزایای زندگی آپارتمانی را حفظ کرده باشیم گروه های آپارتمانی را از انجام کار سخت پخت و پز خلاص کرد. آپارتمان ها مانند سوییت ها می توانند جهت انجام فعالیت های گروهی به عنوان فضایی جهت تفریح، سرگرمی و مطالعه و کارهای اجتماعی باشند.

• پلان راهروی

مرسوم ترین پلان است ولی رضایت بخشی کمتری دارد. معمولاً در دو طرف اتاق قرار دارد، مانند هتل این مدل سر و صدای همیشگی دارد.

۱) راهروی یک طرفه

راهروی یک طرفه در برخی دانشکده ها به این صورت است که در یک سمت اتاق ها قرار دارد و در سمت دیگر، دیوار شیشه ای. راهرو به اندازه کافی پهنا دارد تا فضاهای جمعی را در خود بگنجانند. این چیدمان برخی از مزایای سوییت را دارد. راهروی یک طرفه، منبع آلودگی صدا را نصف می کند.

۲) راهروی دو طرفه

- کنترل ساده
- مناسب برای گروه ۴۸ تا ۷۲ نفری از دانشجویان
- تسهیل سازماندهی فعالیت های دانشگاهی
- با حمام های عمومی و دستگاہ پله در انتهای هر سمت
- فضای سیرکولاسیونی بیشتر از سیستم هسته ای دارد
- راهرو حداقل ۱/۵ متر

اگر راهروی دو طرفه بی وقفه ادامه پیدا کند، مانند تونل می شود و مانند تیمارستان پر سر و صدا می شود! پس شکستن فیزیکی و بصری راهرو مناسب است و در این ناحیه می توان فضای استراحت را قرار داد.

دستور العمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

• پلان گالری

راهرویی با یک سری اتاق در یک سمت، سمت روبروی اتاق‌ها می‌تواند باز یا بسته باشد.

• پلان هسته‌ای

با هسته‌ای معمولاً و نه همیشه مرتفع در مرکز که شامل پله، آسانسور و بخش‌های خدماتی مانند سرویس‌های بهداشتی می‌باشد. اتاق‌ها و سوییچ‌ها دور تا دور هسته شکل گرفته‌اند. حمام‌های عمومی معمولاً برای ۴، ۶ یا ۸ نفر مشترک است. تعدادی اتاق دور تا دور چهار گوشه یک ساختار و بخش خدماتی شامل سرویس بهداشتی، کمد های نظافت چیان و آسانسورها و ... در مرکز قرار دارند. راهروها در چهار سمت این هسته شکل گرفته‌اند.

۶- فضاهای کاربردی خوابگاه‌های دانشجویی

فضاهای کاربردی خوابگاه‌های دانشجویی شامل اتاق خواب، سرویس‌های بهداشتی، آشپزخانه، سالن مطالعه، رختشویی و خشک‌کن، اتاق سرپرستی خوابگاه، نمازخانه، فضای نشیمن و راهرو و مسیرهای ارتباطی است.

۶-۱- اتاق خواب

اتاق‌ها اصلی‌ترین عنصر فضای خوابگاه را تشکیل می‌دهند. زیرا در این مکان است که دانشجوی به راحتی می‌تواند امور شخصی و غیرشخصی خود را انجام دهد. معمولاً در طراحی خوابگاه‌ها اتاق‌ها به ظرفیت متفاوت طراحی می‌شوند تا با متنوع بودن اتاق‌ها نیازهای دانشجویان را بهتر حل کنند. این اتاق‌ها را در ظرفیتهای یک نفره، دو نفره، سه نفره، چهار نفره در نظر می‌گیرند.

سرانه‌ی فضا در خوابگاه‌های ایران به نسبت خوابگاه‌های خارج کمتر است. به عنوان مثال یک اتاق یک نفره در ایران حدود هشت مترمربع در نظر گرفته شده است که در استانداردهای خارج حداقل ۱۰ مترمربع است. البته در ایران در مرحله اجرا این حداقل هم در نظر گرفته نمی‌شود (بذرافکن، ۱۳۹۴: ۸۶).

۶-۱-۱- فضای خواب

این فضا برای هر شخص فرم و فضایی معین را در بر می‌گیرد. ابعاد تختخواب یک نفره ۲۰۶ * ۹۶ سانتی‌متر است که ارتفاع متعارف آن ۴۵ سانتیمتر از کف اتاق برای تخت پایین و در صورت دو طبقه بودن باید فاصله‌ی کف تخت اول تا زیر تخت دوم حداقل ۱۰۵ سانتیمتر باشد.

- تخت باید حداقل یک طرف طولی باز برای دسترسی داشته باشد.
- فضای خواب برای هر نفر ۲/۲ مترمربع است (با تخت‌های دو طبقه)
- برای حرکت از کنار تخت حداقل ۵۵ سانتیمتر حریم لازم است.
- بهتر است کنار هر تخت جایی برای چراغ خواب و وسایل شخصی وجود داشته باشد.

۶-۱-۲- فضای مطالعه

فضای مطالعه در اتاق دانشجویی مانند فضای خواب اختصاصی است و به اشتراک گذاشتن آن غیرممکن نیست، ولی مشکل است. این فضا احتیاج به آرامشی دارد. برای مطالعه حداقل یک میز لازم است. به طور معمول این میز به

دستور العمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

ابعاد 90×60 cm و ارتفاع 75 cm می باشد، که محدوده گردش صندلی در جهت طولی به میزان 90 cm در نظر گرفته شود که برای دانشجویان بالاتر میزهای با ابعاد 120×75 تبدیل شده که با احتساب عرض 90 cm فضای گردش صندلی میز توسط $1/35$ مترمربع و بزرگتر 2 مترمربع سطح لازم دارد.

یک قفسه کتاب کنار فضای مطالعه لازم است و حداقل یک طرف طولی برای قرارگیری صندلی و دسترسی باید باز باشد.

حداقل ابعاد قفسه کتاب مستقر در خوابگاه به طول 90 و عمق 39 سانتیمتر با ارتفاع دو متر و همچنین محدوده گردش به میزان 50 cm در جهت طولی خواهد بود. در این صورت سطحی معادل $0/72$ مترمربع مورد نیاز خواهد بود. در مواقع اضطراری و کمبود فضا می توان از فضای فوقانی میز تحریر و یا نمای پشت آن به عنوان کتابخانه استفاده نمود.

۳-۱-۶- جای لباس و تعویض لباس

دانشجویان دختر معمولاً تعداد دفعات بیشتری نسبت به پسران لباس تعویض می کنند. بنابراین کمدهای لباس و محل نگهداری لباس برای دختران از اهمیت بالایی برخوردار است.

حداقل فضای مورد نیاز برای کمدهای لباس و محل لوازم شخصی دارای عرض 90 cm و عمق 60 cm می باشد که از قسمت های بالای آن به منظور قرار دادن چمدان یا هر وسیله اضافی دیگری استفاده شود.

حریم بازشو در کمدها حدود 70 cm خواهد بود که کلا سطحی معادل $1/1$ مترمربع را اشغال می نماید. نمونه دیگر این کمدها، کمدهای دولنگه با عرض 130 cm است که عمق آن 60 cm بوده که با در نظر گرفتن 70 cm محدود سرویس دهی فضاهای مورد نیاز حدوداً $1/5$ مترمربع خواهد بود.

۲-۶- سرویس های بهداشتی و حمام های عمومی

در خوابگاه ها به علت صرفه اقتصادی سرویس های بهداشتی را هم به صورت گروهی می سازند. اختصاص دادن یک سرویس بهداشتی (توالیت و دستشویی) به ازای هشت نفر از نسبت های رایج است.

توالیت فضای به مساحت یک مترمربع مفید لازم دارد و در صورتی که در به طرف داخل باز شود با توجه به فضای چرخش در $1/3$ متر طول لازم دارد. سنگ توالیت به ابعاد 45×65 سانتی متر است که باید فضای اطراف آن را که حداقل $0,2$ متر است در نظر بگیریم.

حمام های گروهی از متداولترین طرح های خوابگاه های دانشجویی است. به نظر می رسد این نوع طرح ها بر اساس اقتصادی بودن طراحی و ساخته می شوند. نسبت های قابل قبول و رایج در اختصاص دادن حمام به دانشجویان نسبت یک دوش برای شش نفر است (حداقل چهار نفر و حداکثر برای هشت نفر) در حمام ها علاوه بر دوش باید مکانی را هم برای آویزان کردن لباسها در نظر گرفت و به علت گروهی بودن فضایی هم برای دسترسی به حمام را باید در نظر بگیریم. حداقل ابعاد حمام $1,5 \times 1$ متر است که در گوشه ای از آن می توان رخت آویزی قرار داد.

دستور العمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

۳-۶- آشپزخانه

از فضاهای پرکاربرد در خوابگاه است زیرا تنها فضایی است که به دانشجویان این امکان را می‌دهد که بتوانند در محیط خوابگاه به تهیه غذا و نوشیدنی‌های گرم بپردازند. آشپزخانه از آنجا که محلی برای تهیه غذا است باید دارای بهداشت بالا باشد. آشپزخانه خوابگاه باید به گونه‌ای جانمایی شود که بو و صدای آن مزاحم اتاق‌ها نشود. امکانات لازم برای پخت و پز و شستن در آشپزخانه فراهم شود.

۴-۶- اتاق مطالعه

در نظر گرفتن اتاق مطالعه در هر طبقه می‌تواند کمک بزرگی به دانشجویانی که در اتاقشان به هر نحوی نمی‌توانند مطالعه کنند باشد. از طرفی سالن مطالعه را در ابعادی در نظر گرفت که در آن ازدحام جمعیت سبب برهم زدن سکوت سالن و از بین رفتن تمرکز دانشجو بشود. قرارگیری چندین سالن مطالعه بنا به تناسب هر طبقه، در هر طبقه سبب کاهش جمعیت در این سالن‌ها می‌شود که آن هم باعث کاهش سر و صدا می‌شود.

۵-۶- رختشویی و خشککن

باید در خوابگاه‌ها اتاقی را هم برای رختشویی و خشک کردن لباس‌ها در نظر گرفت. حداقل فضایی که یک نفر احتیاج دارد که بدون ماشین لباسشویی بشوید ۱۸۰*۶۰ سانتی‌متر است. البته در حال حاضر می‌توان با قرار دادن ماشین‌های خودکار در خوابگاه‌ها در زمان دانشجویان و هم در مصرف آب صرفه‌جویی کرد.

۶-۶- اتاق سرپرستی خوابگاه

از آنجا که سرپرستان در تمام ساعات شبانه‌روز در خوابگاه باید باشند برای آنها جایی را در نظر گرفت که بتوانند در آن بمانند. از این رو باید در اتاق آنها حداقل امکانات را در نظر گرفت. از جمله این امکانات قرارگیری دستشویی و توالت در اتاق و هم چنین مکانی برای یک اجاق گاز برای گرم کردن غذا و نوشیدنی.

۷-۶- سرویس و انبار خوابگاه

وجود انبار در خوابگاه به منظور نگهداری وسایل از قبیل تختخواب و وسایل مورد نیاز خوابگاه و نگهداری وسایل دانشجویان کمک شایانی به مسئولان خوابگاه می‌کند تا در برنامه‌ریزی‌های خود موفق باشند. حداقل فضایی که می‌توان برای انبار در نظر گرفت ۴۰ مترمربع است.

۸-۶- نمازخانه

نمازخانه یکی از فضاهایی است که در ساعات مشخصی از شبانه‌روز دارای ازدحام زیادی است (زمان نماز جماعت) این مکان به علت خواندن نماز در آن دارای مبلمان متفاوتی نسبت به مکان‌های دیگر است. معمولاً قرارگیری یک نمازخانه در خوابگاه احتیاج فضایی ما را حل می‌کند؛ اما باید این فضا را چنان پیش‌بینی کرد که حداکثر ظرفیت را دارا باشد.

۹-۶- فضای نشیمن

این فضا مکانی است برای استراحت و هم‌صحبتی با هم‌اتاقی‌ها. این فضا طبیعتاً از نظر فرم و فضا و فعالیت تفاوت‌های بارزی با فضای مطالعه و خواب دارد. این فضا برخلاف فضای خواب و مطالعه می‌تواند به اشتراک گذاشته شود. سرانه‌ی ۲/۴۵ متر برای نشیمن هر دانشجو مناسب است و هر چه به مربع نزدیک‌تر باشد حصول شرایط ایده‌آل

دستور العمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

و ایجاد جمع دوستانه آسان تر است. برای مبلمان اتاق نشیمن صندلی‌های راحتی با ابعاد ۶۵*۷۵ سانتی متر مناسب است.

۱۰-۶- راهرو و مسیرهای ارتباطی

راهروها در فضای خوابگاه را نباید تنها محلی برای عبور دانشجویان در نظر گرفت. بسیاری از دانشجویان در طول روز بارها از راهروها عبور می‌کنند و بسیاری از روابط ساده و صمیمی آنها در راهرو شکل می‌گیرد، ارتباط با افرادی که شاید در طول سکونت در خوابگاه تمامی دیدارهایشان در همان راهرو اتفاق بیفتد. طراحی راهروها به عنوان یک فضای مهم ارتباطی بسیار قابل توجه است. نور راهرو بهتر است از نور طبیعی تأمین شود.

ارتباط بین فضاها، با توجه به فعالیت‌های دانشجویان و مشخصات فیزیکی ساختمان صورت می‌گیرد. باید میزان فضای سیرکولاسیون، کمترین درصد از فضاها را به خود اختصاص دهد. مطالعات نشان می‌دهد میزان مورد نیاز، ۷ تا ۲۵ درصد می‌باشد.

۷- تجهیزات خوابگاه‌های دانشجویی

بنا به دلایل زیاد ممکن است دانشجویان برای چندین شب در هفته یا در تمام سال در سکونتگاه دانشجویی اقامت کنند. تمهیدات سکونتگاه‌های دانشجویی در سال‌های اخیر تغییر یافته است که شامل استانداردهای بهتر و یک محیط شبیه به خانه است. خوابگاه‌ها بر اساس بزرگی و اندازه با یکدیگر تفاوت دارند. این‌گونه بناها ممکن است در سایت اصلی دانشگاه واقع باشند و گاهی ممکن است در یک مکان جداگانه باشند ولی مهم است تا مطمئن شویم که تمام اتاق‌ها دارای راحتی و آسایش باشند.

۱-۷- تهویه طبیعی

کیفیت هوا در اتاق‌ها یا ساختمان‌ها یکی از معیارهای مهم کاربرد و عامل ضروری در راحتی فرد است. اگر ساختمان بدون تجهیزات تهویه مکانیکی ساخته شود، تهویه طبیعی نامیده می‌شود. این تبادل هوا در تهویه پنجره، کانال‌های اضافی در ساختمان یا دریچه‌های دیگر است. تهویه طبیعی با فشار باد در ساختمان و اطراف آن ایجاد می‌شود که بستگی به فاکتورهای متعدد دیگری دارد. تبادل هوا در هر اتاق برای ارزیابی تهویه طبیعی مهم است (نویفرت، ۱۳۹۳: ۵۲۸).

خصوصاً زمانی که سکونتگاه هم برای سیگاری‌ها و هم غیر سیگاری‌ها مشترک باشد، تهویه فضاهای مختلف باید جداگانه انجام شود، مطالعه، غذا خوری، استراحت... دانشجویان باید این امکان را داشته باشد که پنجره را باز کنند و از هوای تازه و اگر ارتفاع کم باشد، از ارتباطات بصری (بدون دسترسی) با اجتماع لذت ببرند (قاسمی، ۱۳۹۳: ۶۰).

۲-۷- نورپردازی

تمام اتاق‌هایی که برای جنبه‌های کاری مداوم مورد استفاده قرار می‌گیرند، می‌بایست دارای نور طبیعی کافی باشند. به علاوه، باید با محیط بیرون خود از لحاظ دید به خوبی حفظ شوند. فضاهای مختلف خوابگاه چون فضای عمومی هستند باید نورگیری خوبی داشته باشد و امکان تهویه هوا نیز در فضاهایی مانند نمازخانه، سالن ورزش، حمام و دستشویی نیز وجود داشته باشد لذا نورگیری فضا باید به گونه‌ای باشد که هم نور شرق و هم نور غرب را به اندازه کافی داشته باشد تا در بیشتر ساعات روز از نور طبیعی بهره بگیرد و نیاز کمتری به روشنایی مصنوعی باشد.

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

باید به این نکته توجه کرد که نور مورد نیاز اتاق خواب نور درجه دوم است اما چون طراحی خوابگاه به صورت پلان آزاد است لذا در طراحی شاید نتوان تمامی اتاقها را در معرض نور درجه دوم قرار داد اما باید سعی شود با طراحی جزئیات مناسب برای پنجره‌ها فضای اتاق نور مناسب را دریافت کند. طراحی دقیق ساختمان و پنجره‌های آن رو به خورشید، اثرات مفید و حفاظت در برابر گرمای شدید را ارائه می‌دهند. تابش خورشید در پاییز و زمستان وارد همه اتاق‌ها می‌شود و در صبح مطلوب است. طراحی دقیق ساختمان و معیارهای ساخت مناسب می‌تواند این شرایط را ارائه دهد. شکل پنجره و نرده‌های آن نمی‌بایست مانع از ورود روشنائی خورشید گردد و پنجره‌های بلند به خورشید اجازه می‌دهند که به صورت عمیق به درون اتاق بتابند (نویفرت، ۱۳۹۳: ۴۹۶).

۷-۳- آکوستیک

سکوت یکی از مهم‌ترین مشخصات اتاق از دید دانشجویان است. برای تامین این ملاحظات، درها، دیوارها و کف و پنجره‌ها باید به نحوی طراحی شوند که ارتباط صوت مابین فضاها را کاهش دهد. یکی از این ملاحظات می‌تواند نزدیک قرار دادن فضای جمعی اتاق دانشجویان به فضای جمعی دیگری باشد. به عنوان مثال، فضاهای خواب با تقسیم کننده جدا شود. بهتر است فضای جمعی تا حد امکان از اتاق دانشجویان دور باشد. همچنین باید به امکان عبور صدا از تاسیسات مانند کانال‌های کولر توجه نمود که می‌تواند باعث ناراضیاتی دانشجویان شود. مسئله‌ی آکوستیک هم در حین طراحی باید مد نظر قرار گیرد و هم در اجرا (قاسمی، ۱۳۹۳: ۶۰).

۷-۴- بافت و مصالح

برخی از مصالحی که در اتاق دانشجویان استفاده می‌شوند، خشن هستند و صرفاً به خاطر مقاومت یا نظافت آسانشان انتخاب می‌شوند که ممکن است فضا را بی‌روح و افسرده کند. دیوارها می‌توانند از مصالحی انتخاب شوند که به دانشجویان اختیار نصب تزئینات شخصیش را بدهد و مقاومت در مقابل نوار چسب یا میخ را داشته باشد. مفروش کردن کف‌ها بهترین حالت برای کف پوش است، زیرا بسیاری از فعالیت‌ها روی زمین انجام می‌شود. فرش راحت و مطلوب است، سکوت بیشتری ایجاد می‌کند و رفتار افراد بر روی آن بالغانه‌تر خواهد بود (همان).

۷-۵- دید

از عوامل مهم در شادی و نشاط دانشجویان، دید مناسب و چشم انداز خوب از داخل اتاق به خارج آن است. دیدن مناظر دلپذیر تأثیر زیادی در ارتقای کیفیت فضای زندگی انسان دارد. دید و نور طبیعی کافی در یک اتاق می‌تواند خطایی در احساس واقعی مساحت فضا ایجاد کند، به نحوی که اتاق‌هایی با مساحت کم ولی با دید و نور مناسب از جهت احساسی قابل پذیرش برای زندگی هستند (همان، ۶۱).

۷-۶- رنگ

رنگ‌ها دارای قدرتهایی بر روی مردم هستند. آنها می‌توانند احساس خشنودی و یا عدم راحتی فعال و یا غیرفعال بودن را ایجاد نمایند. رنگ انتخابی برای اتاق‌های دانشجویی باید به گونه‌ای باشد که با روحیه آنها هماهنگ شود و به علاوه با اسباب و اثاثیه موجود در اتاق‌ها هماهنگی لازم را داشته باشد. استفاده از رنگ‌های مفرح و متنوع در اتاق‌ها و راهروها از یکنواختی و بی‌روحی فضاهای خوابگاه، به میزان زیادی می‌کاهد. استفاده از رنگ‌های ملایم و گرم احساس

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

شادی را به انسان القا می‌کند؛ در حالی که رنگ‌های سرد مثل آبی روشن و خاکستری ایجاد کسالت می‌کند (قاسمی، ۱۳۹۳: ۶۱).

۸- استانداردهای طراحی خوابگاه دانشجویی

در این بخش به ضوابط و استانداردهای طراحی خوابگاه دانشجویی با بررسی منابع و اسناد مختلف پرداخته می‌شود. این اسناد و منابع عبارتند از:

- ضوابط طراحی معماری خوابگاه دانشجویی
- اطلاعات معماری نویفت
- استانداردهای طراحی خوابگاه دانشجویی

۸-۱- ضوابط طراحی معماری خوابگاه دانشجویی

در راستای برنامه جامع تحول امور دانشجویان علوم پزشکی و به منظور ساماندهی و ارتقای کیفی خوابگاه‌های دانشجویی در

درحال احداث در دانشگاه‌های علوم پزشکی و نیز برقراری عدالت و مساوات در دسترسی و بهره‌مندی دانشجویان همه مناطق کشور از خدمات رفاهی «ضوابط طراحی معماری خوابگاه دانشجویی»، طی این سند تعیین و ابلاغ می‌شود. از زمان ابلاغ این سند، رعایت مفاد آن توسط مدیریت‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور و پیمانکاران ایشان، برای بهره‌مندی از اعتبارات و منابع عمومی و دولتی و نیز حمایتها و مساعدت‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ضروری است.

• طراحی معماری اتاق

- جمعیت هر اتاق حداکثر ۴ نفر باشد. سرانه‌های مربوط به اتاق خوابگاهی و تجهیزات درون آن باید برای هر اتاق به طور مستقل تأمین شود.
- مساحت اتاق نباید از ۸ مترمربع کمتر باشد.
- در هر اتاق برای هر نفر از ساکنان موارد زیر به صورت مستقل طراحی و تعبیه شود:
  - تخت خواب
  - میز مطالعه
  - کمد کتاب و لوازم آموزشی
  - کمد البسه و لوازم شخصی
  - تخته تندرستی (ورزش فردی)
- هر اتاق نور طبیعی مستقیم و مستقل داشته باشد.

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

- طراحی محل تعبیه تخت و میز مطالعه به گونه‌ای باشد که خواب و مطالعه افراد کمترین مزاحمت را برای یکدیگر داشته باشد.
- در هر اتاق فضای با پوشیدگی مناسب به عنوان رختکن پیش‌بینی شود.
- تهویه (سرمایش و گرمایش) هر اتاق مستقل از سایر اتاق‌ها باشد.
- طراحی معماری واحد (سوئیت)
  - هر واحد باید دارای آشپزخانه، سرویس بهداشتی، هال و حمام باشد به گونه‌ای که این اجزاء میان اتاق‌های واحد مشترک
  - بوده و مستقل از اتاق‌های سایر واحدها باشد. سرانه‌های مربوط به فضاها و تجهیزات درون واحد باید برای هر واحد به طور مستقل تخمین شود.
  - هر واحد مجهز به میز چندنفره (متناسب با تعداد ساکنان) واقع در هال و صندلی به تعداد ساکنان باشد. کاربری این میز و
  - صندلی، صرف وعده‌های غذایی روزانه، هم‌نشینی‌های دوستانه و مواردی از این دست می‌باشد.
  - هر واحد متشکل از دو یا سه اتاق، هرکدام با ظرفیت ۲ یا ۳ نفر باشد؛ مگر واحدهای موضوع بند زیر جمعیت اتاق‌های واقع در هر واحد باید مشابه باشد.
  - اتاق‌های یک نفره، باید فقط در واحدهایی قرار بگیرد که تمام اتاق‌های آن یک نفره باشد. تعداد اتاق‌های این گونه واحدها باید ۴ یا ۵ باب باشد.
  - ورودی دستشویی، حمام و آشپزخانه در اتاق نباشد.
  - در ورودی هر واحد، فضای کفش‌کن و جاکفشی پیش‌بینی شود.
  - هر واحد بالکن مستقل مناسب داشته باشد.
- طراحی معماری بلوک
  - طراحی ظرفیت و ابعاد ورودی، راه‌پله، آسانسور، راهروها، لابی و سایر مشاعات هر بلوک براساس جمعیت بلوک و با لحاظ ساختن اصول عمومی طراحی معماری انجام شود.
  - هر بلوک قرائتخانه، سالن تلویزیون، غذاخوری و امور خدمات مستقل داشته باشد.
  - قرائتخانه باید در بالاترین طبقه بلوک، بالاتر از طبقات مسکونی باشد. تنها واحدهای با اتاق یک نفره می‌توانند در طبقه قرائتخانه قرار بگیرند.
  - نمازخانه، سالن ورزش، واحد سلامت، دفتر مدیریت، اصناف، امور تخصیسات، سالن ملاقات، انبار و انتظامات می‌تواند در یک مجتمع مشترک باشد.
  - چنانچه بلوک خوابگاهی در یک پردیس دانشگاهی یا مجتمع خوابگاهی احداث می‌شود که دارای اماکن مستقل شامل مسجد یا نمازخانه، ورزشگاه، رستوران، اصناف و امور تخصیسات می‌باشد، احداث موارد متناظر آن

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

در بلوک خوابگاهی الزامی نیست؛ به شرط آن که در اثر احداث بلوک جدید، سرانه های تعریف شده از حدنصاب گذشته خود خارج نشود.

- چینش فضاها در هر بلوک خوابگاهی از پایین ترین طبقه به سمت بالا به این ترتیب انجام شود: ۱- موتورخانه، ۲- سالن تلویزیون، ۳- سالن ورزشی، ۴- دفتر مدیریت، ۵- اصناف، ۶- امور خدمات، ۷- امور تاسیسات، ۸- سالن ملاقات، ۹- غذاخوری، ۱۰- نمازخانه، ۱۱- واحدها، ۱۲- قرائتخانه.
- تخمین سطح شیبدار و سایر ضوابط متعارف برای دسترسی معلولان رعایت گردد.
- اولویت و ترجیح اولیه، احداث بنا در سطح می باشد و افزایش طبقات تنها به دلیل محدودیت زمین یا ملاحظات اقتصادی و فنی قابل پذیرش است. برای ساختمان با بیش از ۳ طبقه، تعبیه آسانسور با ظرفیت متناسب با جمعیت ضروری است.
- در صورت فراهم بودن زمین و شرایط مناسب، توصیه می شود چینش بلوکهای خوابگاهی در محوطه به گونه ای انجام شود که فضای محصور و فاقد اشراف از خارج در بین آنها ایجاد شود و به عنوان فضای آزاد تفریحی و استراحتگاههای طراحی و ایجاد کاربری شود.

جدول ۱: ضوابط طراحی معماری خوابگاه دانشجویی

ردیف	عنوان شاخص	حد نصاب خوب	حد نصاب عالی	واحد سنجش	سطح رعایت
۱	سرانه فضای اتاق خوابگاه	۴-۵	۵ به بالا	متر مربع	اتاق
۲	تراکم دانشجوی در اتاق	۳	۲	نفر بر اتاق	اتاق
۳	سرانه سرویس بهداشتی	۶-۸	کمتر از ۶	نفر بر چشمه	واحد
۴	سرانه دوش حمام	۶-۸	کمتر از ۶	نفر بر شاخه دوش	واحد
۵	سرانه قرائتخانه	۰,۳- ۰,۵	بیش از ۰,۵	مترمربع	بلوک
۶	سرانه نمازخانه	۰,۳- ۰,۵	بیش از ۰,۵	مترمربع	مجتمع
۷	سرانه سالن ورزش	۱,۳-۱,۵	کمتر از ۸	مترمربع	مجتمع
۸	سرانه شعله خوراک پزی	۸-۱۰	کمتر از ۸	نفر بر شعله	واحد

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

ردیف	عنوان شاخص	حد نصاب خوب	حد نصاب عالی	واحد سنجش	سطح رعایت
۹	سرانه سینک ظرفشویی دولنگه	۸-۱۰	بیش تر از ۱۶	نفر بر چشمه	واحد
۱۰	سرانه هال	۱۲-۱۶	بیش تر از ۰,۳	مترمربع	واحد
۱۱	سرانه اتاق تلویزیون	۰,۲۵-۰,۳	بیش تر از ۱	مترمربع	بلوک
۱۲	واحد سلامت، انتظامات، انباری، امور تأسیسات، دفتر مدیریت اصناف (هریک جداگانه)	۱	بیش تر از ۱	باب	مجتمع
۱۳	امور خدمات	۱	بیش تر از ۱	باب	بلوک
۱۴	اتاق ملاقات	۰,۱	بیش تر از ۰,۱	مترمربع	مجتمع
۱۵	جاکفشی ۳۰*۳۰*۷۰	۱,۱	بیشتر	واحد بر نفر	بلوک

(ماخذ: اداره کل دانشجویی، ۱۳۹۴)

• توصیه‌های طراحی

- ۱) اتاق‌های خواب بایستی به گونه ای طراحی شوند که همگی دارای نور طبیعی روز بوده و از لحاظ جهت گیری اقلیمی در جهت مناسب از نظر تابش خورشید و وزش باد غالب باشند.
- ۲) از لحاظ طراحی داخلی اتاق های خواب بایستی طراحی چنان صورت گیرد که هنگام استفاده از تخت خواب نور مصنوعی موجود برای هیچکدام از ساکنین ایجاد مزاحمت نکرده و حریم خصوصی آن ها حفظ شود.
- ۳) هنگام طراحی اتاق ها برای هر ۳-۴ اتاق یک لابی کوچک جهت نشستن و اجتماعات دوستانه ایجاد شود.
- ۴) در ورودی اتاق های خواب به گونه ای طراحی شود که علاوه بر ایجاد فضایی ویژه کفش و تعویض لباس به گونه ای که دید نداشته باشد فضای داخلی اتاق از بیرون قابل رویت نباشد.

دستورالعمل پیوست فرهنگی اجتماعی خوابگاه دانشجویان (مجرد)

۵) اتاق سرپرستی بایستی دید و تسلط کافی برای کنترل مجموعه را داشته باشد و تا حد امکان رفت و آمد ها را کنترل نماید، البته به گونه ای که احساس ناخوشایندی را برای ساکنان خوابگاه ایجاد نکند.

۶) فضاهای رفاهی مانند سالن ورزشی که به دلیل نوع کاربری و ازدحام جمعیت استفاده کننده آلودگی صوتی بالایی دارند بایستی در مکانی طراحی شوند که برای بخش اقامتی ایجاد مزاحمت ننمایند